

ONAGY ZOLTÁN ÍRÁSAI

TARTALOM

A BOSZORKÁNY REGÉNYE HAZATÉRT

LUCA SZÉKE

MARGIT NÉNINK

STÁCIÓK

NEM KELL HAL

A boszorkány regénye hazatért

Ülök a Dunánál, Maróton.

Jobbra, a nyárvégi esőktől feltámadt fűvön, hazatért, kamaszkorú regény. Lenyomja. Balra víz után igyekvő füzek, egyenes derekú jegenyefák, köztük vadászó, szomjat oltó, fénylő tollú idei verebek, cinegék. Szemben a visszahúzódott Duna kavicsai, átfelé az egész nyáron paskolgatott apró sóder, alattam pedig kimosott, falszerű alacsony part.

Ezen ülök.

A nap izmosnak tűnik még, de messze is már, elfelé is.

A háborúnak - ezzel - tulajdonképpen vége.

Halottak pedig nincsenek, csak egy: Ildikó.

Halottak nincsenek, mert a többes szám legalább kettőt feltételez, és ahhoz hogy két halott legyen, nekem is halottnak kellene lennem. De élek.

Ha mindketten belepusztulunk a tizennégy éves háborúba, egyetlen túlélője volna: a Didergő király. A regény. Arra viszont semmi garancia, illetve senki nem fogadna rá, hogy egy regény túlélhetne akár egy tüzeibe fáradó, nyögdécselve búcsúzó nyarat is. Így azután gonoszul - azt gondolom, a kisagy zugában mocorgó, de a sűrűből elő nem bukkanó szavakkal: mégis jobb ez így - talán. Én élek.

A regény mellett, hátával a fűvön. Lapockája környékén kavics szúrja, mozdul, szúrjon máshol. Mozdul az irattartó. Micsoda baromság.

Napok óta készülök rá, végigolvasom - 377 oldal, - és eldönti ő maga, túlélte-e a hosszú háborút, a lezárt szekrényben túszként töltött éveket.

De nem megy.

Készülök, bontogatom, visszacsukom.

Könnyű bogot teszek rá, ha kóbor indulat érkezne, akár egy ujjal is nyithassam. De nem jön kósza indulat. Fekszik mellett. A kézirat, amelyre annyit vártam.

Oka van persze. Idegesítően közeli, gyomorba markoló, húsba vágó oka. Jobban esik a korra, az időre, a vérmes és tűzzel teli nőre, a csatákra, a könyörgésre gondolni, mint a hajdani, örömben született produktumra. Bizonytalanná tesz: már vagy hat éve eszembe se jut. S ez, tagadom vagy elismerem, a regény végérvényes kiiktatását is jelenheti. De ha talán mégsem írtam le véglegesen, arról lemondtam, hogy találkozunk a földi életben. (Égben, felhősarkon, Didergő királyt olvasni, azért ennek van varázsa.)

Már nem terveztem azt sem, hogy megcsinálom újra. Nem kísérleteztem, nem próbálkoztam felépítésével hajdani jegyzetekből, vén, rozsdás vasú spirálfüzetek vonatkozó, gondosan megőrzött fejezeteiből. Nem csak nem terveztem, de már nem is dédelgettem a masszív, összefoglaló regényt, az egyszer elkészült regényt, a szerelem és a munka, a tavasz és a lehetőségek, a jövőlátás és a jövővárás költői anygalkáját.

Annyira nem, hogy napok óta nézek rá, és még mindig nem olvastam el. Még ki sem nyitottam.

Tizennégy év.

Ennyi idő alatt kétszer cserélődött le teljes sejtkészletem.

Minden más.

Akkoriban mindent akartam. Tizennégy éve mindenre rá lehetett szedni, mindent szerettem. Ha a nő csúnyácska is volt, találtam legalább egy nekem szóló kedves gesztust mozdulatai közt, vagy nem találtam, de akartam, hogy hálás legyen, és úgy nézzen utánam az ajtórésből a csúnya lány búcsúzóul, mint egy gazdátlan kiskutya, aki sokáig nem felejtí az ajándékot. Ha nehezemre esett, segitettem két konyakkal. Öttel. Miből tart az.

Ma semmire nem lehet rászedni, ma már kétszer végigmérem a visszautat. Ha megyek: megtervezem. Bizonytalanba nem indulok. Ismeretlenre nem vagyok kíváncsi. Személyre, akcióra, semmire. Arra sem, ő ugyan mennyit változott legutóbbi találkozásunk óta.

Az ismerősöket elhelyeztem, ülnek a fakkban, ha ne adja Isten, kárára változott, elvitte a hatalomvágy, a haza megmentése, a szabadság, az új kor, anyád, a pénz után hajsza, a szemforgatás, a szűzmáriázás, a Párt, bármi, nem tudok róla. Nem érdekel.

Ha pedig javára változott, az ügyis mindegy. Ő már fakkjában ül. Tartózkodik.

Ülök tehát Maróton, a parton.

Mellettem a Didergő király szalagos, megfakult irattartóban.

Hétfőnként megyek haza, fürdés, tiszta ruha, posta, pénz. Pénzt csak egy hétre hozok magammal, a másnapok és a csábítás lehetőségének elkerülése miatt.

Most csütörtök van. Tehát négy napja készülök a kéziratra.

Csakhogt itt a Duna. A Duna sok mindenre alkalmas. A Duna mellett nem vadul be az ember, nem gondolhatja óriásnak magát. Megváltoztatja az évközbéli lét helyiértékét, lenyúlja, visszavesz belőle.

A halál sem olyan sűrű, fekete árnyék, háthiszen egy halál a száz és százmillió halál közben, olyan érdektelen.

Nem messze mögöttem római őrtorony előkerült szobrai, falai.

Jobbra tatárok, törökök ellen épült vár. Évente embercsontok nőnek ki a erodáló hegyoldalból.

Balra iszapos, sárga Garam-torkolat. A Wermacht Feldhermhalle nevű páncélgránátos hadosztálya birkózott itt heteken át a 2. Ukrán Front Plijev ezredesével, s miután kiderült, ki a jobb, kit támogat eszmei-politikai örök igazság, meglódultak Balassagyarmat és Vác felé. Végigszántották az Ipoly völgyet.

A Dunát nézve, a méltóságos folyamat, Ildikó halála kisebb.

A Didergő király is kisebb.

Egyáltalán, apró minden.

Az kérdés marad, mi van, ha én halok meg, és nincs hová, nincs kinek visszaküldeni az elrabolt, fizetség fejében és szerelmes bosszúból visszatartott nagy munkát. Mi van, ha Ildikó él túl engem, s ezzel a jogot is megszerzi, hogy eldöntse, használható, kiadható regény-e a Didergő király. Ezt a rémítő lehetőséget sikeresen és szerencsésen megúsztam. Soha ne bízz tegnap szerető értékeitében. Ha ő hagyott el, gyűlöl akkor is. Ha boldognak látszol elhagyva, azért. Ha boldogtalannak és szerencsétlennek, akkor meg azért. Ha kedvesnek és jókedvűnek látod véletlen találkozásaitok alkalmával, tedd fel a kérdést, véletlenül talál-

koztatok-e. Ha azt mondja, semmit nem tud rólad, ne légy elégedett, ne beszélj ostobaságot, ne nevettesd ki magad.

Nem feltétlen gyűlölet ez. Szó se róla.

Igényt tart rád. Nyomait keresi, ennek érdekében bármikor legyűr, de legalábbis úgy tesz, mintha kedve volna hozzád, nyiss ki, nyílj meg, engedd el magad, mint hajdanában.

A tegnapi szerető ismeri mocsaras területeidet, név szerint lehívja titkos térképedről a vékony átjárók hálóját, tudja miképpen jusson be védett fészkeidbe, a harcálláspontra, ahonnan az erőt szerzed időről időre. Persze, ha rá nem telepedik valaki a múltból gyönyörű, gömbölyű fenekével, el nem zárja, azt nem mondja, az erő, a hiányzó erő ő volt és ma is az. Ne tagadd, szólít fel édesen, máig az ötleteimből élsz.

Egyszóval: a tegnap ismer téged, ismeri a mát. Pontosan tudja, mi, hogyan, merre. Hogyan alázzon meg.

Ha én megyek el, nyilván megjelenteti a regényt.

Mindez négy nap után.

Először padló. Meghalt. Istenem, meghalt. Könny a szem sarkában. Pára a távolban. Búbánatos éjszakai séta, dzsekizsebben vodkásüveg. Nem érdekel a regény, pedig ekkor már újra érdekelhetne.

Szomorúság. Elkészönni a fél évtől szépen. A fantasztikus első aktustól elkészönni - illendő átéléssel. Vigyorogva. A garázs hátánál, a kórok közt, állva, Ildikó a tető homlokomig lógó hullámpalájába kapaszkodik fordított, külső madárfogással, hullik és nyöszörög az építmény, minden illeszték más hangot ad, mi ketten is más hangot adunk, én valószínűleg rőfögök, van egy rőfögő időszakom, rőfögök a móka kedvéért, azután megszokom, vagy talán az eredményesség odaragasztja a hasamra.

Kétszer. Fantasztikus forró, lucskos puncsi, el vagyok ájulva. Azután visszamegyünk a társasághoz. Ő az övéhez, én az enyémekehez. Nagyfiám nem veszem az ölembe, amikor felkapaszkodna. Lesöpröm. Bűdös a kezem, az orrom, bűdös vagyok. Elégedetten bűzlök a családban. Vászoncipőmön, zoknimon kétkampós koldústáskarojtok.

Az enyémet észre se veszem. Azt se, mindent lát. Sápád.

A bál három napja, tányérok, sámlí, üvöltözés, fenyegető kések, én meg csak járkálok megbűvölten, lógázom a lábam.

Már mennék. Mennék, keresném a nyomát, alakítanám a helyzetet, amelyben ismételhünk.

Csak később, - nálam mindig későn -, tudatosul a tapasztalat: akkor ilyen forró, mohó és lucskos, amikor elege van abból amiye van, ami jutott. A hőfokból, a tempóból, s hogy nincsenek ismertett feltételei, egy nálam okosabb fiú nyomban kikalkulálhatná, bizony tökön van ő kapva. Aminek meglesz a böjtje.

De.

Nézzünk szembe a dolgokkal.

Ha rendes időben, megfelelő korban tisztában vagyok a boszorkányok öröklött és szerzett tulajdonságaival, azok felismerésének egynéhány egyszerű módozatával, a kivédés, a közeledés és a bölcs távolodás technológiájával, mi van akkor?

Néhány kínos óra elmarad.

És? Mi még?

Miután megérezem a harcok közeledtét, fogom a félkész regényt, se szó, se beszéd, hazalódulok. Egyébként is hazajárok az ismert utakon, egészségem biztonságához, lelkem megnyugtatóshoz szükséges, hogy lássam őket.

Addig a pillanatig ring, lebeg, szikrázik minden percünk, benne vagyok veszedelmesen feloldódva a másikban, vállalva a teljes megsemmisülés kockázatát. Ez is kimarad, ha ismerem, a boszorkányok elleni védelmet. Elveszni benne. Molekulánként szedegetni össze azután finom, félénk, óvatos és jámbor kézzel a testet, az agyat, a múltat. Félkészben is indulni, ha nem halasztható tovább az indulás perce. Ekkor már nem törődni semmivel. Kíméletlenül. Könyörtelenül.

Az öngyilkosság ígérete, sikolyok, ablakcsapkodás, stb., nem érdekel.

Felhívott, mentem.

Fekete volt, mint az éjszaka. Kékbe játszó hollófekete sörény, fekete szemöldök, méteres fekete pillák, fekete bunda, a bimbó udvarában néhány hosszú fekete szőrszál, nem erdő, pár szál, hogy izgalmasabbá tegye az addigi bimbóknál, és hogy beakadjon a fográsba, ketten kotorásszunk utána a szájban.

A kompnál várt. Fehér farmerban. Feketén, karcsún, nevetősen. Ragyogott tőle az egész part. Ősz vége, olajcipelés ideje, bennem mégis tavaszi agyarcsattogtatás, szarvasbogarak vak famászása.

Maradjunk a tényeknél.

Huszonhét vagyok. Szarul. Nagyon szarul.

Lyukban.

Írom a Didergő királyt, de nem látom.

Visszatart a szemérem, vissza, hogy nem akarom kiírni az enyémet.

A kihagyások, elhallgatások, rutintalan mellébeszélések fehér foltjai között fogalmam, nincs merre halad, meddig juthat az anyag. Mi lesz a Didergő királlyal, ha megszorul két hamisított fehér folt alatt, ki bontogatja a köteleket, ki szabadítja meg szegényt.

Ildi pedig, mint aki erre született, hónom alá bújik, megpúpozza a hűtőszekrényt iható italokkal, gondolatomat is kitalálja, bulikat szervez, a fejem legyen mindig tele aktivizálható friss élményekkel.

Ne jusson rés, ne maradjon tér a büntudatnak.

Tudja.

Ildi mindent tud. Tudja, hajnalban felébredek, arra gondolok, az enyém ötven kilométerrel odébb, a szomszédos történelmi városban, a város egyik ablaka néző mögött kászálódik a nyöszörgő kiskölyök hangjára.

Kicsomagolja a pelenkából, előhuzigatja hálóingéből a tejfelfogó öreg pelenkát, magyarul, kipelenkázza magukat, félig behúnyt szemmel leereszkedik a fotelba, odagörgeti a kisfiút, ölébe veszi, és bal mellét, ez éjszakánként a második mell, odakínálja a gyereknek. A gyerek meg cuppog. Az ő szeme is csukva. Ülnek csukott szemmel. A gyerek a tejre gondol. Az anyja rám. Pontosan ismerem a szavakat, amelyekkel rám gondol.

Ildikó is rám gondol, amikor én arra gondolok, az enyém is rám gondol. Odafordul, odanyomul. Betömi a rést, ahol időről időre szabadulni próbálok.

Közben nyomatom a Didergő királyt, mint az örültek. Napi tíz, tizenkét flekk. Napi egy liter Sztolicsnaja, sörök, tíz kávé.

Megölöm a királyt, feltámasztom. Minden fejezetben meghal egyszer.

Különleges halálnemeket találok számára. Nyilván büntetésül. Magamat büntetem. Élvezem is.

Farkára akasztatom. Megnyúzatom. Verembe dobatom, kiéheztetett farkasok közé. Karóba húzatom. Kerékbe töretem.

Beszéltetem a királyt. Elmondatom vele, milyen csoda a hatalom, kár, hogy van egy másik is közben, és az is csoda.

Nagyon megy a dolog. Találok egy palóc tájszótárt, belőle lopkodom a szavakat. Kiváló szavakra bukkanok. Néhány máig megmarad.

Szesz-ügyben nem tartok pihenőt.

Egyáltalán nem tartunk pihenőt. Vendégek, buli, ivás hajnalig, ágy, alvás, hajnalban ébresztő, én fel a csigalépcsőn az emeletre, kotrok valami maradék italt, legyűröm, ülök a géphez, Didergő király, és kezdődik az elején: vendégek, buli, ivás hajnalig, néha úgy gondolom, ez így akár el is tarthatna életem végéig, de az nem lehet nagyon messze.

Ildikó is ébred, fürdik, bekukkant, kávéhoz, odabújik, tetszik neki munkaszeretet, a hivatástudat. Pedig csak nincs más dolgom.

Nincs mit tennem.

Egyetlen vállalt teendőm a lépcső.

Nincs út a lakáshoz, csak lépcsőn közelíthető meg. Én pedig, mert egyszer végigpörögtem vagy tizenöt fokot, megfogadtam, amíg hó és jég, minden reggel lepucolom, ha jég, leverem róla, ha hó, lesöpöröm.

Komoly fejtörést okoz, ha végérvényesen feltámasztom a királyt, vajon milyen szerepet szánjak neki. Miféle funkciót találjak a Didergő királynak, aki - ugye - egy gonosz ember, mert disznó módon magára veszi szűk és tág környezete teljes ruházatát, nercektől a pufajkanadrágig, berliner kendőn át a bundabugyogóig, és mégis fázik, majd megfagy. Kivágatja hazája gyönyörű fenyőit, homokfogó akácerdeit, a papírgyárak ellátásához telepített artéri nyárfásokat, később, amikor még mindig nem elég neki a meleg, kihajtja favágóit a legelők vadrózsabokraiért, a kertek bukszusaiért, szétszedik a százéves fahidakat, a patakok és a kisebb folyók áthidalóit, még mindig kevés.

Nem elég neki. Nem elég a Didergő királynak.

Komoly fejtörést okoz végül, mi a francot csináljak az utolsó ötven oldalra, amikor már háborút indít, faszervő harcba küldi az ország dali ifjait, de vereséget szenved, folyik a vér, mert a tábornoki kar egy ökör banda, akik a pálinkázáson túl nem értenek semmihez a világon, talán a hajbókolás az egyetlen, és nagy felajánlásokban sem utolsók, szétlövöm, méltóságos király, a picsába, ezt az egész kócerájt, hátha attól felmelegszel, mondja az egyik részeg tábornok a rádió épületére, de a királyt nem melegíti fel, pedig úszhatna friss gőzölgő vérben akár.

Komoly fejtörést okoz az anyag vége, türelmetlen is vagyok, ideges is, kiemelem a veszített háború utáni kölcsönöket, a rádiót ellenséges várra változtatom, nem tehetem meg, hogy nem tudom eladni a könyvet, nem szeretném, ha valaki párhuzamot találna az élő és a teremtet Didergő király között.

A komolynál komolyabb fejtörések ellenére egyik délutánra készen az utolsó sor. Vége, biggyesztem a 377. oldal utolsó sora alá.

Nem vagyok boldog, boldogtalan vagyok.

Buli, ivás, hajnalig. Iszunk, hogy boldognak lásson. Ünneplünk. Tele a lakás, tele csörgő üvegekkel, felborult poharakkal, ismerősökkel, akik velünk ünnepelnek, idegenekkel, akik szintén. Néha megoldás. Bár találhatók olyan jellegű lyukak a szerkezetben, amelyek betöltéséhez nem elegendő néhány korty vodka.

377 oldal sok. Túl nagy darab belőlem.

Eltelt fél esztendő.

Őszvégből tavaszba jutunk.

És csak félnapokat töltök otthon. Azt is félve, ki ne derüljön.

Telefonálni nem lehet, arra nem alkalmasak a telefonviszonyok.

Mondom Ildikónak, hazaugrom, megnézem, mi a helyzet.

Persze, mondja. Pénzt ad, nekem fél éve egy krajcárom sincs. Belém karol, kikísér a komphoz, duruzsol, bújik, ölel.

Othon. Az enyém hideg orra, keze. A kisfiú taknyosan a dunna alatt. A nagyfiú kórházban. Jégverem a nagyszoba, az olajkályha alig pislog. A felső szellőztetőablak nem záródik.

Két napot töltök el a kályhával, szűrő, billenőkapcsoló, légelzáró, panellap és egyebek összhangba hozásával. Szenvedek. Hülye vagyok hozzá. Ötször szedem szét naponta, mégsem nem működik. Pihenésül a nyílászáró pántolása, a szétrohadt lemez cseréje. Pihenésül kórházba a gyerekekhez. Nem ismer meg. Nem akar.

Az enyém látja, igyekszem. Nem tudjuk, mire van ez, de igyekszünk mindketten.

Távírat Ildikónak: Maradok néhány napot. Felgyűlt seregnyi tennivaló.

Egy héttel a 377. oldal befejezte után érkezem.

Fogalmam nincs, hogyan magyarázom meg. Megyek föl a lépcsőkön, kényelmetlen helyzet, utálok a kényelmetlen helyzeteket, de a regényért csak el kell menjek, s ha már ott vagyok, mondok is valamit. Tán azt, szükség van ott rám, hiába minden, láthatod, Ildi, megpróbáltam leszakadni. De nem úgy van az, mint az irodalomban.

Ildikó magyartanár. Benne él az irodalomban. Azt, hogy az irodalomnak alkalmanként lábszaga, ondóíze, fogazata, másnapja is volna, ezt gyakorolta velem, rajtam. Csakhogy az ember nem akar megállás nélkül irodalom lenni, arra éppen elég az az idő, amennyit kénytelen a gép előtt eltölteni. Hétfőtől hétfőig egy ruhában, arra ott vannak a katonák meg a párttitkárok.

A konyha a tér. A terep. Mindenkori terep. Konyhában a nőneműek, bár ha nem is szeretik kimondottan, saját terepükön mozognak, ismernek minden nyikorgást, minden hajlatot.

Visít.

Holnaputánra nagy felolvasást szervezett, mindenkit meghívott, aki számít.

Felolvasás nem lesz. Velem nemigen, ígérem.

Ugrik, felrohan a csigalépcsőn, s amikor előbukkan az ajtóban, hóna alatt a Didergő király éjkék dossziéja. Csapkod, kiáltoz, haja lobog, márpedig ezt nem viszem el, az biztos.

Maradhat, mondom.

Gyönyörű. Harcol.

Harcban a nő.

Nem tudja, mi ellen, hiszen én magam se tudom mi mozgat egy másik úton. Tisztességről, becsületről szó nincs.

Maradhat, mondom, tartsd meg a felolvasást, ha már kérdés nélkül megszervezted, majd eljövök érte a jövő héten.

Én ezzel azt nem mondtam, meg nem fogadtam, gondolni, bolond lettem volna gondolni, hogy soha többé Ildikó kékfényű, indián bozontja, sőt, a harcoló nő gyönyörű, a harcoló nő soha többé egy pillanatra se feledhető, fegyverzete bámulatos, technikája taníthatatlan. Akár most alávetném magam a kínzásoknak. És később, amikor már az idő fényesíti őt, még jobb lesz, mint a valóságban valaha, ahogyan a hullába is képes erőlködés nélkül életet lehelni, s az emelgeti szomorúlila fejét, hát később, ha útba ejtem a történelmi várost, persze, ha van mód, tehetség és szerencse visszatérni egy-egy alkalomra, egy meghatározott idejű bozontlátogatásra, persze, hogyne, természetesen.

De a végtelennek, a szabatlan időnek - ezennel - vége.

Az enyém nem harcol. Szenved. Egyetlen szó nélkül.

A regény nélkül haza, úgy, még a cipőmet se vetettem le, még a kávémat sem volt érkezésem meginni.

Következő látogatáson már kitöltött kávé sem.

Levelek, könyörgés, fenyegetőzés, ahogyan illik.

Közben eladok a Didergő királyból egy emlékezetből írt darabot, a kötetből megfelelő alázattal viszek neki tiszteletpéldányt. De nem tárgyal, nem válaszol.

Most. A férje. Volt férje. Az özvegy.

Írja a mellékletben: ...amióta Ildikó megbetegedett, és várta Magát, várta, egyszer talán meglátogatja, de azt megtiltotta, hogy bárki írjon Magának, megírja a betegségét, és biztosan nem is engedte volna be Magát, nem engedte volna, hogy lássa ebben az állapotban, a csomag kikészítve a polcára, mert a polcosszekrényben még mindig ott fekszenek a Maga itthagyt ruhái, a fogkefeje és a söröspohara is ott van a ezen a polcon, Maga talán haragszik Ildikóra, pedig nagyon szerette Magát, bár soha nem beszélt erről az időről, és kérdezni sem volt szabad, arra kérném búcsúzóul, ha képes megbocsátani, ne gondoljon haraggal szegény néhai feleségemre...

Ülök a Dunánál Maróton.

Füzek, verebek, sirályok, mormoló uszály, egy-egy leszakadó nyárfalevél, csillanó üvegcserép a fű, a kavics takarásában. Ezeken, ezek mellett, ezek alatt és között a part.

A nap izmosnak látszik még, de messze is már, elfelé is.

95. aug. -eszter-

Luca széke

1.

(dec. 13. péntek)

Az előrelátó ember december 13-án, Luca napján, gondolni kezd a következő évre, akkor is, ha ez a tizenharmadika ráadásul péntekre esik. Közben készíti a széket, minden napra kis munka, ha december 26-án, a keresztúton, éjfélkor ráállva meg akarja pillantani az 1997-ben reá vonatkozó boszorkányt. (Akinek van boszorkánya azért, hátha jut még egy, szebb, jobb, akinek nincs, nem jutott, ő reménykedjen, ezen az éjszakán felismeri, meglátja seprőn elsuhanni a szürke téli felhők alatt.)

Tehát: beindítjuk tizenhárom részes **Luca-széke** tanfolyamunkat, annak érdekében, hogy aki hajlamos bűbájosság befogadására, alkalmanként megérinti az ezotériába rejtett népszokások atmoszférája, ne álljon tanácstalanul a forgószelekben, tudja, rontó van benne, ismerje a teendőjét.

A téli napforduló a boszorkányok főnökasszonyának, Lucának a napja. Luca királynő megköveteli, hogy a többi hatalmassággal együtt őt is ünnepeljük. És éppen mint a civil nagyurak, ő is számonkéri. Ezért nem árt ha tudjuk, mennyi mindent kérhet számon. Ennyiből hasonlít minden kor basáira, cárjaira, helytartóira, titkár elvtársaira. Luca a fénykorát Mária-Terézia idején érte el, ezért az ezerhétszázas évek második felén gyakorolt rontáskivédő módszereket ismertetjük némi korszerűsítéssel.

☸ Luca napon tiltott a szövés, a varrás, a fonás. Aki a tiltás ellenére varr, befoltozza a tikok pispekfalatját (*tyúkók likát*); aki sző, soha nem fejezi be; aki fon, egész évben fáj a keze. Luca napon tilos nagyobb munkát elkezdeni, viszont engedélyezett, sőt, kívánatos a szokottnál jobb kedvű, lendületesebb szerelem. Luca ezt jó szemmel nézi. Aki Lucát szerelemmel köszönti, s a tizenhárom napot végigcsinálja, a szerelem, a szeretett társ végigkíséri, el nem hagyja semmi pénzért a következő Luca napig.

2-3.

(dec. 14-15. szomb .vas.)

Az asszonyok egyik átka, az átkok egyik legnehezebben legyűrhető alfaja a *házalás, faluzás, szomszédolás, vendégeskedés, a „leugrok a Mariho’ egy kis kaporé”*. Ahogy ők összeülnek, telnek a percek, futnak az órák, kibeszélik a távol lévő asszonyokat-lányokat, azok embereit, lehető embereit, a legényeket, a papot és a házvezetőnőt, a titkárt és a titkárnőjét, a lenti szomszédot, a fenti szomszédot, a kecskét, az új burkolót, a bukta lekvárját, és azt csak a jó Isten tudja, mi mindent még.

Férfiember, aki érdeklődik aziránt, mi lehet ilyen érdekes, izgalmas, mire ez a rengeteg szó, érteni akarja a már órák óta locsogó asszonyokat, rádöbben, nem beszélnek semmiről, új információ el nem hangzik, esetleg a csoportosításban, a ferdítésekben, csúsztatásokban fedezhető fel némi eredetiség.

Férfiembernek hihetetlenül fárasztó egy kétórás asszonyi beszélgetés, ha mondjuk: a hűtlenség gyanúja fészkelte a szívébe, és a palláson elrejtőzve, mint valami James Bond, a 07-es ügynök, tölcsérekkel és egyebekkel lehallgatja a fészernél koradélután óta összehajolva sustorgó

asszonyokat, köztük a sajátját. A második órára elzsibbad, görcsöl a combja, vakarózik a portól és a rajta mászkáló tiksolyoktól, és évtizedekre leszokik a féltékenységről, a kíváncsiságról. Évtizedek alatt pedig megszűnik a szépség, az ok. Bár a ifjú féltékeny élete végéig hülye marad, les, kutat, amíg belebolondul.

Luca tiltja a Luca napi *házalást*. (Ott az év többi része.) Büntetésfajtákat helyez kilátásba, mert a legjobb barátnékat is boszorkányos szándék vezeti ezen a napon. Elviszik a másik ház hasznát, nem tartanak a szerszámnyélbe vert ékek. Kisleányok sem szomszédolhatnak, ha mennek, bűnös szándék vezeti őket.

A következő retorziókkal számolhatnak a gonosz szándékkal látogató nőneműek: a legnagyobb fejszére pisiltetik őket, a lányok alfelét odaverik a tűzhely szájához, kukoricaüszköt hajítanak utánuk, néha nyírseprűre ültetik, rongyokat kötnek a szoknyájukra, védelmül a rontás ellen.

4.

(dec. 16. hetfő)

Nem adunk kölcsön. Az biztos.

A kölcsön elviszi a szerencsét, elviszi a kamatot, a hasznot, a messzelátást, az értelmes takarékoságot.

Luca szerint: semmit nem szabad kiadni a házból. Sem egy szerszámot, sem egy kanalat, sem egy zacskócska lisztet, sem egy kis paprikát, sem egy pumpát. Egy pohár vizet se. De a pénz a legfontosabb. Az összeg inkább gyarapodjon ezen a napon, mintsem csökkenjen. Ha jó boltosunk van, nem valami diszkont vagy ABC, éadjuk el, hogy hitelbe adja a boltos, amit mégis kénytelenek vagyunk megvenni, például annak ürügyén, hogy otthon felejtettük a bukszánkat.

Ha volna kintlévőségünk, legyünk kemények, erőszakosak behajtásában, mert a Luca napon visszaszerzett hitel aranynak számít a következő évben, és az arany vonzza a többi aranyat, értékállóvá teszi vagyunkánkat, ami úgy általában nemigen mondható el a forintról a demokrácia nagyobb dicsőségére.

Lehetőleg ne látogassuk meg a szeretőnket. A Luca napi légyott azt is jelenti, nem becsüljük valódi értékeinket. A szerető minden más napon értéknek, jókedvnek és örömmel számít, de mivel nem a mi valóságos vagyunk, inkább költséges szórakozás, ráadásul ellenőrizetlenségében más vagyona is lehet párhuzamosan, amit ő kap azt *kiadjuk a házból*.

A jó szónak is a családon bévül kell maradnia. Luca tudja, a jó szóval, a kedvességgel, a gyengédséggel nehéz bánni a nehéz időkben, így tehát azt tartja, ami ugyan nem hangzik el otthon, de nem viszik ki a házból, az a házé marad és gyarapszik. Gyarapodhat.

Luca emberből van csinálva. Butaságot nem követel.

5.

(dec. 17. kedd)

Bontani, rontani, fosztani, dönteni, borítani, fejteni, nyitni, szétszedni, nyúni, rombolni, el-pucoválni, szétkapni, eltakarítani = yes!

Így fogalmazna egy angol-amerikai nyelvterületről idetévedt Luca.

Érkezik is természetesen. A boszorkányok nagyasszonyát az átkosban sem tarthatták vissza zöldávósok, speciálisan képzett határőrök, vasfüggönynek nevezett rozsdás szögesdrótok, ilyen és olyan titkos ügynökök, besúgók és kisúgók, pártemberek és párton kívüli párt-emberek. Söprűjét senki nem tükrözgette alulról, oldalról, senki nem állíthatta szerelőaknára. Ha kedve volt tett egy kört a határ fölött, bár sok értelmét nem látta a körözésnek, mert már várták Szent Gellért hegyén is, és Tokajban is a hazai boszorkányok. Ha információt akart, nem nézett, hallgatott inkább. Hallgatta a beszámolókat.

Tehát: bontani nem csak hogy szabad a sok-sok tiltás között, de kötelezően javallott.

Ami elromlott, de csak halasztódik a ledöntése, soha nem jut rá kedv, idő és erő, a következő évet is árnyékolja.

Leszedni a cserepet a régi, használatlan, kertvégi budiról, fölfeszegetni a téglákat, lealapálni róla az öreg maltert, felsorakoztatni szépen. Elbontani a telekben, őszi esőkben pusztuló üres nyúlólat, félrerakni a valamire jó lesz akácdeszákát. Kilökní az ablakon az évek óta kerülgetett, rozoga szekrényt, rozsdás mosógépet, levagdosni a már soha ruhaként nem funkcionáló nadrágokról, kinyúlt pulóverekről, penészes zakókról a gombot, csatot, pántot, tűzre a rongyokkal, tízéves újságokkal, egyéb helyfoglaló, lejárt értékű szeméttel.

Száz és száz füstszalag bodorodjon az ég felé amikor Luca elrepül a fekete akáccal díszített fehér táj fölött, hadd dobbanjon meg a szíve: *Lám, hát helyet csinál az újnak az én kedves, szorgalmas népem.*

6.

(dec. 18. szerda)

A fokhagyma Luca mama külön trükkje. (*A legkedvesebb, legáttételesebb, legnehezebben megfejtethő.*) Mert mi mindent kenet össze fokhagymával? Nem csak a szombati sütésből maradt, garatban elakadó pirítóskenyeret, dehogy.

Luca szerint már előző este fokhagymát kell enni. Reggel megint. Csak úgy pusztán, minden nélkül. Az rendben, hogy gyógyfűszer. Erősíti a gyomrot, megszünteti a felfúvódást, szelet hajt, görcsöt csillapít. Megelőző gyógyszere a spanyolnáthának (*influenzia*). Férgek ellen igen hatásos, menekülnek a bélférgek, mint az eszelősök, ha összefutnak a fokhagymával valamelyik kanyarban. Az érelmeszesedés kényelmetlenségeit enyhíti. Köptető, vizelethajtó, és még egy sereg betegséget gyógyít, megelőz, enyhít.

De bekeneti a kilincseket. Az ágylábakat. Bekeneti a szoba négy sarkát. A kaput. Berakat egy csokrot a párna alá. Enyhén végigdörzsöltet még egy-két intim testrészt is, szimbolikusan, (*ezeket nem sorolom*) hogy a boszorkány meg ne szállhassa, hogy legyen tej a gyereknek, legyen erő, egészség, termékenység. Ugyan minek? Luca maga ellen hoz utasításokat? Hogy ő maga ne tudja megszállni, amit pedig megszállna?

Luca mama saját magától óvja a meztellábas embert?

Nem. Dehogy. Azt mondja, aki becsül engem, betartja szabályaimat, azokat segítem, megőrzöm őket egymásnak. Aki pedig nem becsül, az az ő dolga. De rajtam számon semmit ne kérjen. Luca tudja, az ürdöng ott fickándozik minden pillanatban. Kísért bennünket. De ez az a nap, amely a jövő évet meghatározza, tehát ha más esetben engedünk is a test csábításának, a gonosznak, ma ne tegyük. Ne tehessük.

Mi hiszünk Lucánknak, fokhagyma orrba-szájba. Olyan bűzt árasztunk, a villanyröndér átvált közeledtünkre. Így próbálunk meg elcsábítani valakit, akire gerjedünk. Luca tudja: család. Nincs más védelem.

7.

(dec. 19. csüt.)

Eljutottunk a hetedik naphoz. A tizenháromból. A hetedik székalkatrészhez a tizenháromból. Három láb, három keresztléc, + ülőke. (A maradék hat *leeső* darabka, kézzel faragjuk vagy az ülőkébe vágott lyukakból, vagy a lábak illetve keresztlécek hulladékából.) Vegyük hát sorra, mely 13 jelzésértékű szimbólum közül választhatunk az ülőke lapjára, amellyel helyünket, helyzetünket mutatjuk meg Lucának. Rajzolhatjuk, vészhetjük, festhetjük, kinek mi esik jobban. Hazudni a választásban nemigen érdemes, Luca pontosan tudja, mi van, még nálunk is jobban tudja, minthogy látja a jövőt, mi pedig nem. Mondunk valamit, amit ma évekre szívesen érvényesnek gondolunk, pedig már holnap érvénytelen...

1. „Látod, kedves néném, így vagyunk mink az urammal, ilyen jól, de azért köszönöm, hogy figyelsz ránk.”

2. „Egy virág vagyok, egy ártatlan, kedves virág, Luca. Rám nem érvényesek a mondások. Csak a többi nőről szólnak.”

3. „Igazad volt, Luca néni: kétszeres szilárd körrel, megerősített védelmi gyűrűvel kell védeni azt, amit megszereztünk.”

4. „Ilyen évem volt, köszönet a komenistáknak, mégis itt vagyok és örülök, hogy látlak, Luca, drága!”

5. „Ilyen évem volt, köszönet a komenistáknak, mégsem feledkezem meg a névnapodról, te édes boszorkány! Köszöntelek!”

6. „Egy körben másik kör, tartson ki a szerelem, Luca!”

7. „Bűbáj ellen körben pont, csirkét, lovat meg nem ront.
Hernyók, lárvák, kóbor nyüvek, szentelt körben elkerülnek.”

8. „Luca mama, ez itt a világkerék. Mi megyünk, te maradsz. Így kell lennie, ha így van megcsinálva.”

9. „Ekkora gyászom volt az évben, Luca. Te okoztad? Volt valami bűnöm tavalyról? Jelezhettél volna.”

10. „Szeretnek, Luca, akárha mohamedán volna az uram. Igaz, sokat nem szólok bele a gazdaságba. De soha nem is akartam. Csókoltatom a bicsérdistákat meg a feministákat. Add át nekik, szívem!”

11. „Tiszta tüske vagyok minden felé. Félttem, amim van, amit elértem.”

12. „Éjfél van, Luca, a te órád. Nem látunk megint egy évig. Vigyázz magadra, le ne fordulj a söprűről, el ne üss valami Iljusint, mert kit várunk jövőre, ha bajod esik!”

13. „Mindig szétfelé megyünk, csak töben össze vagyunk csukva, Luca, aranyom. Jó, hogy így van, lehetnénk fejjel is összecsukva, akkor oszt úgy mennénk, mint a száiami ikrek.”

A szimbólum ezer és egy dolgot jelent a szék ülőkéjén. Kinek amit gondol.

Székemről az 5. rajz vigyorog Lucára: ☺. Az 5. számú *szimbóleum*.

8.

(dec. 20. péntek)

Az alapokon túl talán nem nagy merészség szót ejteni a kotlóvarázslásról, annak feltételeiről, háttéréről.

Természetesen termékenységi varázslás ez is, mint a Lucához kapcsolódó varázslatok, bűbájosságok, vajákolások, garabonciálások valamennyien.

A rontó, rontást kivédő, az ártó és semlegesítő szertartásokat úgy fordíthatnánk a mai magyar világ nyelvére, hogy mondjuk nyomul egy ellenzéki párt, súlya támad neki, ha megszólal, föl vannak kapva a fejek. Mit tesz a hatalom, ha a hatalmat utálja a szavazó, és ha módja van tenni? Elkezdni szeretni. Dicséri, szereti, idézi ha kell, ha nem, hivatkozik a vezetőjére, igazat ad neki lényegtelen témákban. A szavazóba, - aki még csak készülődik a választásra, próbálgatja fejben, ugyan mi lenne, ha őt választanám budai basámnak, milyen, ha azt - szöveget üt, de csókolom, miért szeretik az én kedvencemet, szabadna megtudnom? Mi van itt a háttérben? Ezek már megint összejátszanak. Megint nem tudja, kire szavazzon. Hát ilyes a rontáselhárítás. Ha a szomszédasszonyról gyanítom, meg akarna rontani, kivédem, közben én rontom őt.

De a kotlóvarázslás nem ennyire szigorú ügy, nem lapul az alján néhány milliárdocska. Kivégzés sincs eredetileg beiktatva. Esetleg ijesztgetés. Ráförmedés. Ki-ki hite szerint. Persze a végén, ha minden hiába, fazékban végzi a lusta kotló.

Egyik asszony este hétkor leül, s azt szavalja: „Édes tyúkom tojj, koty, koty! Másé ne tojj, ne koty, koty!” Másik asszony napkelte előtt apróra tört lopott szalmával dobálja meg a tyúkokat, de előtte elás egy záptojást a rivális kertjében. Egy harmadik lopott forgácsot rak a tűzhely négy sarkára, hogy úgy pattogjon a tyúkból a tojás, mint a forgács. Világos dolog, nem elég, ha az enyéme tojnak, mint a krokodil, az övé ne tojjon, mert ha sok a tojás, kevés a haszon. (Lásd: *burgonyamizéria*) A gazdasági verseny nem asszonyjáték. Sok múlik a jó kakason.

Holnap kakas-fejezet a nőneműnek számító Luca székében.

9-10.

(dec. 21. szombat-vas.)

Tehát mi a helyzet akkor, ha minden van, tyúk, tojás, jó esztendő, kedvező feltételek, csak éppen kakas nincs. Ott a tojás hegyibe, kotlik a tyúk, dugdossa, rejtegeti a tojásokat, készíti a fészket, közben nem vette észre, kakas meg sehol.

Egy remek, masszív, nagypofájú tarajos, aki mindenféle futkosás, kergetés, dühös kukurikú, haragos tarkócsipés, hátkarmolászás után bepötytyinti a magot.

Enélkül rántotta, tojáshab, sütemények, rakott krumpli, rántott leves, szabadon választott, de csirke ritkán lehet a tojásból.

Tehát: mi van ekkor? Tyúk van. Vágy akad. Idő van. Helyzet (lauf) is.

Luca napnál nincs megfelelőbb, hogy szerezzünk egy megfelelő kokast. Persze figyelemmel tudására, természetére, energiájára, egyszóval kifigyelve, mit tud. (A *szerezés* persze csak abban az esetben oldható meg csatazaj nélkül, ha az a személy, akitől vesszük, cseréljük, nem ismeri a kötelező Luca napi teendőket. Van egy másik lehetőség, lopjunk a szomszéd faluból.)

Na tehát. Ott a kokas. Ott a hölgyek. (Tyúkok, tyúkocskák, pipik, jércék, csirkék és egyebek.) A gazdasszony most tegye kedvessé a tyúkokat a kakas számára. Hárem esetében ez nem kérdés, ha jól ismerjük a kakasok lelkivilágát.

Ahhoz, hogy a kakas felfigyeljen - ha nem tenné - tyúkjainkra, és értékelje őket a következő asszonyi technikák alkalmazhatók. Éjszaka cukros vízzel, meszelővel permetezi őket. Vagy: reggel, amikor kisorolnak az ólból, mézzel bekeni a hátukat. Vagy ráparancsol az urára, álljon fel a szemétdombra, és kukorékoljon hatot (*ettől a tyúkok megzavarodnak, a kakashoz rohan-nak védelemért, akinek igen tetszik a dolog, nincs aktívabb, mint egy önbizalmában meg nem roppant kakas.*) Persze egyszerűbb változatok is ismertek. Jobbágyiban a gazdasszony három üres zsákot dob a vállára, baltával bezörög a tyúkólba, beszél: Te kokas! Ha ezt a három zsákot tele nem tojják a tyúkok, evvel a baltával vágom le a fejed! Ettől a kakas úgy meg-rémül, éjjel nappal hajtja a tyúkokat, szórja a magot.

11- 12.

(dec. 23. hétfő)

Luca tudja, rendben, hogy türelem, család, összetartozás, hagyománytisztelet, helyismeret. Rendben, az ember ismeri feladatait, kötelezettségeit közvetlen környezetében, tágabb környe-zetében, a Földön, a világegyetemben (csak hogy túlzásba ne essünk).

Luca tudja, a feladatok nehezek.

Luca tudja, mi aranyozza be a napokat, az erőfeszítéssel teli heteket. Valahol már mondtam: Luca emberből van. Éppen úgy érez, mint a földi ember, de számtalan évének, tudásának és tapasztalatának köszönhetően esze olyannyira fölszaporodott, hogy nincs az a messiás politi-kus, aki milliomodrészével rendelkezne.

Luca okos. Ismeri a múltat és a jövőt. Minden halandó ember múltját és jövőjét. És ha ezt nem mondja el, csak két- illetve háromértelműen jelzi, mit tegyél és mire várhatsz, az is nagy esztét, végtelen bölcsességét bizonyítja.

Tudja, mire képes a szerelem. Mire a hiánya, az egyedüllét. Ezért nem felejtette ki 13-napos programjából a szerelmi jóslást. Akit jó hír köszönt, azt viszi magával, vele nyitja a következő esztendőt. És nem mindegy a jó remény.

Például a dió. Luca napján a lányok diót kötnek zsebkendőjük sarkába. Karácsony böjtjében felkelés után az ablakban feltörik, és szép lassan eszegetve várják, ki megy az utcán. Ha legény, ő lesz a jövődöbeli. Ha öregebb a pasi a kelleténél, a neve lesz a jövődöbelié. El lehet játszogatni ezzel, ha egy faluban él - mondjuk - hetven választható János. Faluszéli leány számára nem alkalmas a dió, ugyan ki ballag el faluszéli ablak alatt, hacsak a részeses kondás nem? Luca megoldja: „Vágj egy somfaágot, tedd vízbe, hogy karácsonyig kizöldüljön. Az éjféli misén érintsd meg vele titokban a kiválasztott legényt, és várd őt.”

13.

(dec.24. kedd)

Megérkeztünk a célhoz.

Székünk alkatrészei elkészültek. Ülőke-korong a szimbólummal, három fűrt lyukkal, három láb ugyancsak hárommal, merevítőlécek-botok, és az azokat rögzítő pálcikák. Fogunk egy kalapácsot, ügyesen összeállítjuk. Ez már nem idő, hiszen nem egy csomagoltan vásárolt elemes konyhaszekrény, hogy a guta üssön meg vele bennünket. Minden darabkát név, születés szerint ismerünk. Tudjuk, melyik vonatkozik ránk, melyik életünk társára, melyik felelősségeinkre, melyik ellenségeinkre. Azt is, melyik darabbal kínlódtunk a kelleténél többet. Azt is, melyiknél szúrtunk a tenyerünkbe. Azt is, melyikhez kértük a gyerek segítségét, mert nem boldogultunk a cigányfúróval, a deszkalap kitáncolt alóla a hokedlin.

Elevenebben, amikor a kedves észrevétlen megközelített bennünket hátulról, nyakat átkarolva forrón a fülünkbe kérdezte: „Hát te mibe’ mesterkedsz?”

Végiggondolhattuk, amit legalább évente egyszer végig kell gondolnunk: „Hogyan volt, hogyan van, hogyan lesz?” És persze: hogyan szeretnénk.

13 órakor könnyű ebéd. Utána 66 perces könnyű szundikálás. Ha egy mód van rá, ne egyedül dőlünk le, mert idegesíti a másik délutáni alvása azt, aki éppen duzzogva mosogat. Oldjuk meg. *(Molnár barátom szokja azt mondani, ha valami megoldhatatlannak látszik: Oldd meg. Minek ide annyi szó!)* Pl.: a másik mosogat, mi törölgetés után felmossuk a konyhát. Egy-szerre végzünk.

Az éjféli keresztút privát ügylet, egyedül kell mennünk, hogy ne kotorjon bele semmi zavaró. Ha félünk egyedül a szeles éjszakában, fűtőrésszünk, mint gyerekkorunkban. Egy-egy szélroham dallamot fűjva rohan át a telegráfrótok közt, a dallam bennünk van, a dallamot már 13 napja fűjjük. Ő Luca. Felpattanunk a székre. Ha látni akarjuk arcát, kezét, testtartását, lobogó szoknyáját a seprőről hosszan lobogva, láthatjuk, nem tagadja el, nem távolodik. Luca tudja, folyamatosan látjuk, amit akarunk. Az egész: móka és kacagás. Az egész arra van kitalálva, hogy az ember tudja, mi a dolga a földön.

‘96. nov. O.Z.

Margit nénink

„Az öregség a bajok menhelye, mert minden rossz benne keres szállást.”

Arisztotelész

„Méltányos megbocsátani az emberi gyarlóságot.”

Bión

A bejelentkezés

Margit nénink megrángatja az ablak elé kötött kis fakoloncot. A kifúrt, selyemmadzagon lógó dió nyelv fejre állított virágcserepben üt. Így jelez, mondandója van. Kocogjak fel a harmadikra. Ha kétszer teszi gyors egymásutánban, a kaput kell kinyitnom. Hol a kutyának, hol a macskák valamelyikének. Amikor folyamatosan rángatja, a fadarab hosszan kopogtatja a cserepet, azonnali igénye van rám.

Néha én is jelzek. Ha már egy-két napja nem adott életjelt magáról, nyitom a billenőablakot, kinyúlok, megrángatom. Nála, fent a harmadikon kis fémharang csilingel, minthogy nagyot hall, a hangok alsó regisztereit nem érzékeli dobhártyája. A harangocska Mikulás napján és Karácsonykor szólt nálunk a múltban. Tavaly nem találta anyám. Nem is találhatta, de nem árultam el új funkcióját. Volt felfordulás, morgás, csapkodás az ünnepen, mert ebben a lakásban nem lehet élni.

Margit nénink a kisházában lakik a harmadikon, pontosan fölöttem. A nagyszoba az állatoké. A lakás az állatoké teljes egészében, mennek amerre akarnak, kivéve azokat a perceket, amikor Margit nénink imádkozik. Naponta kétszer imádkozik, déli harangszókor és este, lefekvés előtt. Ilyenkor a kutya és a macskák illedelmesen kivonulnak a szobából. Előfordul, hogy Margit nénink imádkozik napközben is, ha éppen úgy tartja kedve, és amikor leereszkedik a radiátor melletti zsámolyra, csak egyik térdével érinti a tisztesség kedvéért a padlószőnyeget, az állatok a váratlan ima kezdetén lazán kivonulnak.

Tavasszal felviszem a barátnőmet, mert látni akarja az öregasszonyt, és az öregasszony is látni akarja a barátnőmet. Tetszenek egymásnak, hopp, zsámoly, leengedi jobb térdét, a macskák meg a kutya, mint akik külön parancsot kapnak, vonulnak kifelé libasorban. Más magyarázat nincs erre, mint az, Margit nénink közvetlen kapcsolatban áll az égiekkel, szellem jelenik meg a koszos padlószőnyeg felett, ami megzavarja az állatokat. Az egyetlen eset, hogy macska a szemem láttára engedelmeskedik. A macska csak rúgásnak vagy söprűnek. Én figyelmeztetőleg rúgom őket, amikor ki akarnának surranni boka mellett a lépcsőházba.

A baleset

Margit nénink ma hetvenkét éves.

Margit nénink egyetlen fekete délutánon veszítette el családját. Fiát, menyét, két unokáját. Vasárnap délelőtt, gyógyfüvezésből hazatértükben, egy sávot rosszul váltó kamion lelökte Skodájukat az útestről és rájuk feküdt. Margit nénink ütközéskor kirepült a kocsiból, ennek köszönhetően végignézhette, hogyan hálnak meg szerettei. Segíteni nem tudott, hozzájuk se fért, olyan szerencsétlenül takarta le őket az óriás teherautó, de hallgathatta segélykiáltásaikat,

a fájdalmas, elfelejthetetlen nyögdecselést, fia utolsó rémült ordítását, amellyel felesége és gyerekei hogylétét próbálta kideríteni. Margit nénink időlegesen megőrült a helyszínen. Műanyagkosárral támadt a kamionosra, aki persze épen és egészségesen mászott elő a vezetőfülkéből.

Öt napig altatták az orvosok. De mert senki más nem intézhette a temetéssel kapcsolatos teendőket, kiengedték, ő pedig nekiment. Bekeményített, és hisztéria nélkül intézett mindent, perelte a szállító vállalatot, perelte a KPM-et, perelte a rendőrséget, a mentőket, a telefontársaságot, mert a baleset helyszínéhez közeli fülke nem működött. Margit nénink nem tudott egyebet tenni, perekbe menekült. Egyiket megnyerte, másikat elveszítette. Többnyire veszített.

Száguldozott, tele erővel, energiával. Kalapkában, kiskosztümben, kopogós sarkú cipőkben. Csapkodta a lépcsőházajtót, akár a kisgyerekek. Berobogott, kirobogott, ha itthon felejtett valami papírt. Alig nyugodott meg a kavargó huzat után.

A Ház, ahogyan ez rendszerint történik, sajnálja Margit néninket, testületileg vonul ki a temetésre, emeletenként vásárolja meg koszorúkat. Margit nénink elhunyt fia aranykezü férfi volt, éjszaka is lehívható ezermester, aki a televíziótól a fürdőszobacsapig mindent megjavított egy jó szóért. A balesetig összesen ennyi információ a családról. A Ház közben, ha lehet egy fokkal jobban vigyáz magára, mert ennyi meghalni, egy pillanat, vége mindennek.

Az öngyilkosság

Amint a perek lassan lecsengnek, Margit nénink takarít, pucolja az ablakokat, kimossa a függőnyt, kiüríti és áramtalanítja a hűtőszekrényt, kihúzza a telefont, csak kilincsre csukja ajtaját, hogy ne kelljen összetörni a tokot, haját belövi ünneplősre, sminkel, magára húzza legszebb hálóingét, ágya előtt elhelyezi sose használt, pomponos papucsát és hanyatt fekszik az ágyon, hogy na, akkor ő most meghal, mert semmi dolga a világban a továbbiakban.

Véletlenül nyit rá - két hét után, - az egyik emeleti szomszéd. Véletlenül, mert senkire nem volt szüksége, senkitől nem kért semmit, tekert, hajtott, igazította az igazságot a perekkel, ki gondolná, hogy halni akar, ha annyi erő és energia szorult belé?

Újra kórház. Infúzió, feltáplálás, felvizezés, mert nem evett és nem ivott két hétig. Kiengedve egy megváltozott, karakterében átalakult, fakó öregasszony lépdel be a Házba, akin lehet segíteni, akire oda kell figyelni.

A Ház összeül, tárgyal, vállal. Lista szerint intézi a bevásárlást, a porszívózást, a számlák ügyeit. Kinek mi van közelebb, mi egyszerűbb. A Ház úgy határoz, ha egyszer a vak balszerencse így hozta, elvitte Margit nénink szeretett családját, rokonsága mátol a Ház. A Ház eldönti. A Ház be van buzdulva. Ájul magától. Fogadkozik eltűri s majd, ha úgy viselkedik, mint az elárvult öregasszonyok viselkednek. Elfogadja és megnyugtatta, ha bizalmatlan, gonosz és gyanakvó, ha pletykás, követelődző. Lenyeli azon cselekedeteit is, amely cselekedeteket a Ház a maga szoros családi viszonylataiban nem viselne el. Egy meny nem nyel le mindent az anyóstól, előbb vagy utóbb leugat, kitilt, ha a finomabb módszerek eredménytelenek.

A Ház, ismerve a szűkebb viszonyok korlátozottságát, nagy dologra vállalkozik: életben kíván tartani egy öregasszonyt, aki pedig nem akar élni. A Ház úgy érzi, tizenöt család, mint egy nagyobb tanya, képes közösen segíteni a tizenhatodikon. Megoszlanak a feladatok, a méreg, a teher.

Az utolsó előtti élet

Így kezdődik.

Csakhoggy Margit nénink, két évvel a baleset után hetven éves.

Hetven körüli személynél könnyen előfordul, hogy rossz pontján értelmezi a látható, valós helyzetet. Margit nénink a rengeteg felé áradó mosolyból, szombati ebédekből, bevásárló gyerekekből, jókedvű ablakpucolásokból, és a közös vasárnapi sétákból úgy ítéli meg, a Ház közös óhaja a bevezetendő matriarchátus. Ha pedig így van, akkor szívesen betölti a főanya, vezérmama szerepét.

Úgy gondolja, bölcsességéből, hetven év alatt felgyűlt tapasztalatából juttat a Ház rászorultjainak.

Belebeszél mindenbe. Beleugat, magyarul. Ha netán hajnalban jut eszébe valami, esetleg este tízkor, fejtörés nélkül be-felvezeti elgondolásait. Lévéen pontosan ismeri a két feljárót szemmel tart-ki éjjel, melyik nagylányt autóval, melyik nagyfiú házból való sűrűn szerel-ba, melyik elvált asszony rattal, melyik férfi vagy

üres üvegeket boltba menet, ki szorult meg, ki tartozik kinek, hol, melyik családnál gyakoriak a vendégségek, mit művelnek ilyenkor, melyik férfi munkanélküli, melyik kap munkanélküli segílyt, melyiknek járt le, és melyikük dolgozik emellett feketén.

csönget a célsaládhoz, Más gondja és baja nem helyi viszonyokat. Mind-va követni tudja, ki marad hozzák hajnalban és milyen lopja be a szomszéd tömb-mes lányt a biciklitároló-érkezik a reggeli helyijá-nő iszik, ki csörgeti az

Margit nénink soha semmit nem jegyez fel, nem irogat, agyában raktározza az adatokat. Az-zal, hogy bejáratos a Ház valamennyi lakásába, seregnyi apró információt felcsipked. Ezeket ügyesen kombinálva a látvánnyal, a megfigyelt és kilesett dolgokkal, szinte mindenkiről tiszta képet alakít ki.

Kevés idő hiányzik a közelítő botrányhoz. Idő a türelem függvényében. Egyetlen mondat, amikor besokall Margit nénink. Nem veszi tudomásul, ezt már nem volna szabad.

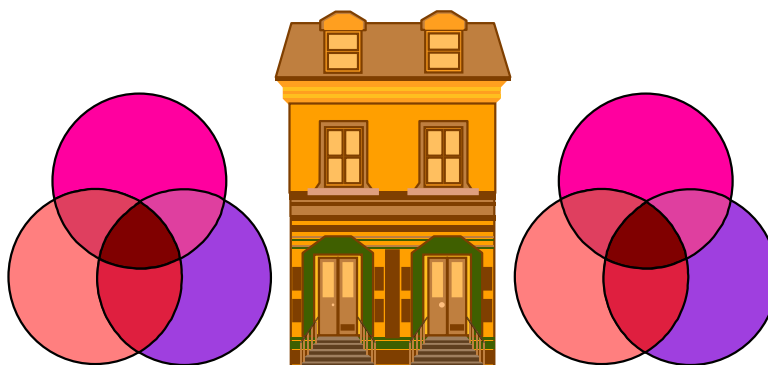
Este csendes a ház. A harmadikról görög le az ordítózást. Egy kopasz buszsofőr üvölt odafönt, hogy neki most már igazán elege van, háromkor kel, lehajítja a vén kurvát a harmadikról. Felesége csitítja. Ne pofázz nekem te sem, hessegeti el a buszsofőr az asszonyt, engem nem érdekel, most jövök, vacsora kell, fürödni akarok, lefeküdni, nem kerülgetek senkit, azt a szentséges szarkeverő hétszentségít. Meg a szűzmáriáját.

Itt a sorsfordító pillanat.

Margit nénink sziszeg és csúszik, mint a kígyó. Megoszt, eláztat, lekurváz, leharamiáz, letolvajoz, mesél, hozza-viszi a háromnegyed év alatt felgyűlt pletykát, elpottyantott mondatot, minősítő jelzőt családról családra. *(Tőlünk az első szövetségkereső nekirugaszkodásra kívágja az öreg, aki eleve nincs elragadtatva a Ház bebuzdulásától. Szégyellem is magam. De nálunk soha nem téma Margit nénink. Közel azonos időben közel azonos súlyú baleset jutott a családnak, nincs módunk elmerülni Margit nénink személyes tragédiájában. Ráadásul a család kampányellenes, mert a kampány nem ismeri fel, de nem is akarja felismerni a problémakör valódi méreteit, elsuhan felette. Ráadásul: aki valahol valakinek valamikor segíteni akar, azt nem kell fellobogózni. Magának tegye. Jókedvéből.)*

Aki nem képes kilépni, benne marad, mert elkötelezett, mert mínusza van, mert nem hisz a szemének. Ártatlanabbja, naivabbja tényleg nem hisz a szemének, ő úgy gondolta, milyen jó is lesz nekünk, kevés Háznak jut közös nagymama. Ők faragnak rá leginkább. A csata hevében olyan belső, csak rájuk tartozó ügyleteket is elmondanak Margit néninknek a nagyobb bizalom kedvéért, ami aztán tényleg nem tartozik senkire. Margit nénink pedig raktároz, ülepít, mint a nehéz téli napok elé néző eszkimó, valamire mindig minden jó lesz. Él. Élvezi a harcot, a tüskösdrót akadálypályává vált lépcsőházat. Levezényli a harcot. Lakása a harcálláspont, ahonnan minden mozgás bemérhető a mezőn.

Egyvalamit nem vesz számításba. A férfiagy kiszámíthatatlan mozgásirányát. És azt, valami szerelnivaló mindig akad egy lakótelepi lakásban, s a szerelésekhez szerszámon túl némi szakértelem is szükségeltetik. Egyik lakásban a munkahelyről felszámolás előtt kimentett szerszám, másokban a szekértelem, harmadikban a szerelendő tárgy. És a férfiak, ha szerelnek, sört bontanak, pálinkáskupakot csavarnak le, bort melegítenek. Mindezt a házigazda teszi, mert pénzt nem fogadnak el egymástól. (Ki szabvány szerinti kérvényt fogalmaz; ki kereskedelmi árrés és áfa nélküli cigarettát, halat, cukrot képes beszállítani a Házba; ki jutányos fuvarhoz juttatja azt, akinek ilyenformán adósa.) Túl az esetenkénti szerelési munkákon, tavaly nyáron a harc kiélesedése előtt megbeszélték a sörénytelepítést. Koratavasszal pedig beállít az őstermelő a fagyalcsemetékkel, lepakolja, becsenget. Itt a munka. Vízbe állítani szombat délelőttig, amikor férfiak beássák.

Háború felfüggesztve.

Négy ásó, négyfelől kezdik a másfélarasnyi árkot. Egyik ponton köves, minthogy építési terület volt, másikon kövesebb. A kőbagarászt az asszonyok végzik, akik nehezebben békülnek. De szó után szó következik, s a hatodik kanyarban, - füles fűzfakosárban hordják egy távoli gödörbe a kitermelt kő-, és betontörmeléket, - végül rákérdez valamelyikük: akkor most én vagyok a hülye, vagy mindannyian azok vagyunk? Megegyeznek: hülyék mind egy szálig. A nők, akik viczorogva küzdöttek, hogy legyőzzék a feltételezett ellenséget, már nagyon várták a békét. Hadiállapotban nincs kívül kicserélni a fantasztikus új receptet, nincs kinek eldicsekedni a nyolcvanállású mikrosütővel, a nagyfiú első helyezésével valami versenyen.

Margit néninknek itt bealkonyul.

Margit néninknek vége.

Nem mondják meg neki azonnal, csak nem érnek rá. Ne haragudjon Margit néni, de egy percem sincs. Margit néni rohannom kell, ilyen ez a nap, nincs megállás.

Néhány kétségbeesett kísérlet után Margit nénink megbetegszik. Mentő jön érte, mentő hozza néhány nap után. Nem dugja ki az orrát, nem mozdul. Ha mégis, a boltba, a gyógyszerárba, tüntetően összezuhánva, görbe, totyog, meg-megáll szusszanni a lépcsőház azon kanyarjaiban, ahol tegnapi harcostársai lapulnak az ajtók mögött. De nincs segítség. Nem hívják be, nem törölgetik meg izzadó homlokát, nem ültetik le, kérdeve, inna egy kávét Margit néni?

Csend van. Nem szól hozzá senki.

A Háznak van mit megemésztienie, feldolgoznia. Visszavonni, amit egymásról mondtak, de legalább megszokni az állapotot, hogy a dolgokat kimondták, és így is el kell éldegélnünk egymás mellett még néhány évig. Legfontosabb tennivalójuk ma: elsimítani a nagyon meredek szövegek kiálló töviseit.

A főbűnös, a pestis maga, az öregasszony, - a fagyaltelepítés órájától. Számára nincs mentség, nincs segítség.

Az inas

De van. Én vagyok.

Lépcsőfordulóban találok, félig a postaládák alatt, félig a lépcsőn fekve. Hallja az ajtó-csapódást, és várom, felnéz-e, ki érkezett. Állok egy kicsit, ismerem az öregasszonyt, várom a trükköt. Nyilván nem rám várt. Rosszul van? - kérdezem. Nem válaszol. Megnézem az arcát. Bajusza van, soha nem láttam ilyen közelből. Rendes, vastagszőrű bajusz, a bibircsókokon régebben leollózott, centis szőrök. Nyögdécsel.

Hozok egy pohár vizet, segítséget hívok. Felcipeljük a harmadikra, nem visszük be hozzánk. Nem, mert nem. Mielőtt kikotornám táskájából a kulcsot, feltámad. Maga nyitja ki. Sűrű, setét öregasszonyszaga van. Fájón öregasszonyszag. Nem bűz, csak szag. Annak viszont igen tömény. Nem sajnálom. Soha, senkit. Jól van? - kérdezem. Majd délután felnézek, ha valóban nem kell orvos.

Innen indul az egész.

Az enyém. A lökött ügy. Naponta, kétnaponta felugrom hozzá. Hallgatom. Hallgatom az életét. Semmi nem történt vele. Az volt az élete, hogy semmi nem történt. Dolgozott, férjhez ment, gyereket szült, egyet, mert a második nem jött össze. Dolgoztak, gyűjtögettek, eltemette a férjét, magához vette fia családját, akik ismert körülmények között meghaltak. Ő a hibás a tragédiában, mert ragaszkodott a gyógynövényekhez. Ha akkor nem erőszakolja ki a mezei utat, ma is élnek. Ő mindig megbecsülte. Mindent megbecsült, közben Isten így elbánt vele. Másnak van élete, neki nincs. Pontosan beszél, pontosan fogalmaz. Szomorú.

Hallgatom. Nem irigylem és nem sajnálom. Leugrok bevásárolni, hozom a gyógyszereit, kiszedem a postáról, ha van, anyagát, mert postafiókot váltott. Azt gondolja, valaki ellopja és felgőzöli leveleit, azután, mintha érintetlen volna visszarakja a ládába.

Egyszer valóban betegen találok. Nagyon rosszul van. Ekkor találok ki a selyem-madzagos jelzőrendszert.

Az állatok

Néhány hónapja kizárta már a Ház, amikor megjelennek az állatok. Előbb egy lobogó farkú kóbor kutya a bolt környékéről. Fürösztli, kényezteti. Drága Paal kutyaedelt vásároltat, de kevésnek találja benne a nyomelemeket, és mert az nem ugyanaz, mint, amikor csontot ropogtat egy kutya. Csirkelábat kér, lejáró a lábam, amíg találok. Az első macska a temetőből való. Odacicegi magához, berakja a temetőjáró kosárába, itthon meg összebarátkoztatja a lobogó farkú kóbor kutyával, akinek macskaútlatban, macskahajszolásban telt korábbi élete. Nem volt kis munka, mondja, de megoldotta. Persze egy kandúrnak más is szükségeltetik, minthogy kutyával barátkozzon, odaciceg a temetőben egy következő macskát, hogy

szerelmes társa legyen az elsőnek. Kandúr ez is, miként várható. A következő feladatomban, hajtsak fel egy nőtényt. Az egyik kandúr, a gyengébbik, leveti magát közben a harmadik emeleti erkélyről, rá a garázsbejárónál parkoló vékony tetejű Skodára. A Margit nénink elleni feljelentések eggyel szaporodnak. Feljelentik a kutya miatt, mert nem kért hozzájárulást a lakótársaktól, és mert a kutya, ha reggelente nem képes kijutni a bezárt lépcsőházajtón, gátlástalanul megjelöli a sarkot, s ez nem öröm a soros takarítónak. Feljelentik a macskák miatt, mert a macskák szerelmi élete bizonyos máshoz nem hasonlítható hangképzéssel jár. Feljelentik a macskák szaga miatt. Mert a kandúr bűzlik. A Skoda sérüléséről felvett jegyzőkönyv csak egy a sorban.

A kismacskák megszületése örömnép. El nem ajándékozna a hat gyönyörű fekete gombócból egyet sem. Néhány nap múlva már mászkálnak, itt-ott odarottyantanak a padlószőnyegre. Margit nénink egy ideje nem érez szagokat. Benne van, ő is átveszi. Az erkélyt csak akkor nyitja ki, amikor a homokkal félíg rakott faládához kikéredzkezik valamelyik öreg macska. A ládával hetente lecsattogok a harmadikról, beöntöm a szemégyűtőbe, s a játszótéri homokozóból újratöltöm. A kicsiket, attól felfelé, hogy leesnek az erkélyről, összekapkodja és kizárja a kishabába, ha az öregek valamelyikének a lábánál van dolga.

Margit nénink nyugdíja vékonyka az özvegyi nyugdíjjal együtt is. Eladogat a hagyatékból ezt, azt. Átkozza magát, hogy olyan felelőtlenül szétajándékozta a hagyatéka egy részét. Az eladásokat én intézem. Nem vagyok ügyes. Ügyetlenül adok el. Hozzácsapok egy-egy százast, ha rosszul vásárol az antikvárium, a használt elektronikai cikkek boltja. Van gond az öregasszonnyal. Egyáltalán. A magaméi mellé. Leginkább azt utálok, amikor hálásan és elérzékenyülve megölelget. Egész nap orromban marad a szaga.

A dal vége

Itt tartunk tehát. Margit nénink kolompol. Vagy meghallom, vagy nem. Tudom, mikor mire van szüksége. Néha csak annyit kérdez, mi lehet az oka annak, hogy a fehérorrú kismacska fosik. Máskor átküld egy zacskó savanyúcukorkáért. Vagy, kérdezzem meg a boltoskisasszonyt, maradt-e tegnapi nemesedék, barnult párizsi. Azt már ajánlotta, jó volna összeszűrni a levét a szőke boltoslánnyal, mert úgy mindig „nekünk” jutna a hulladék és egyéb, és egy ilyen parti remek volna mindenkinek, mert a boltosok a múltban is jól éltek, meg ma is jól élnek, legyen eszem, fogadjam meg egy sokat tapasztalt öregasszony tanácsát. Ő csak jót akar nekem, mindig hasznomra válót, soha rosszat.

Közben készülök a felvételre. Ha elutazom, anyámon kívül az öregasszonynak is be kell jelentenem. Boldogtalanná teszi, ha elutazom. Megpróbál lebeszélni. Hogy minek az. Minek annyit menni, csak pénzbe van, és utazás közben bármi megeshet az emberrel.

Most szól a kolomp, becsukom a könyvet, felszaladok. Meleg nyárelő van, a lépcsőházban, ahogy lépdelek fölfelé egyre vastagabb, gömbölyíthető macskabűz.

Egy ismerős arcú, ismerős bajszerű kisöreg áll az ajtóban, azzal kezdi, adjam át a kulcsomat. Kis koszos nyakú zakóban, kis koszos pali. Nézek csak. Mondja, mostanában egyre több értékes holmi eltűnt ebből a lakásból, ő engem nem gyanúsít, de a fiatalok olyan felelőtlenek, bárki kilophatta a kulcsot és lemásolhatta, így persze közreműködésem nélkül is bárki bejuthat ártó szándékkal Margit néninkhez. A hosszú szöveg alatt füstöl belőle az olcsó, kannás bor szaga. Tátom a szám, szólni se tudok. Eltelik bizonyos idő, amikor végre félrelököm a kis koszos öregembert, hol a mami. Margit nénink macskái közt üldögél, mint szokott. Ki ez? - kérdezem.

A vőlegényem - mondja Margit nénink.

Vicces, - mondom én, marha vicces. Mégis honnan akasztotta le ilyen hirtelen?

Áh, nem olyan hirtelen, - mondja Margit nénink, - Temetői ismeretség. A síroknál szoktunk találkozni, jól összebarátkoztunk, megbeszéltük jövődő közös életünket. Ő is árva, én is árva, teszi hozzá pislogva a meghatottságtól. Összekötjük életünket, hogy megaranyozzuk utolsó éveinket.

Majdnem elhányom magam. Nem elég a dögök, még ez a hihetetlen, soha nem tapasztalt, undorító pátosz is a macskaszar közepén. És mi van a kulccsal? - nézek rá. - Mi tűnt el a lakásból?

Valami félreértés lehet, - motyogja Margit nénink. - Ezt majd megbeszéljük Jánossal, - mutat ki az előszobába. A kis koszos ott áll, mozgatja bajuszát, hallgatja a beszélgetést. Semmi félreértés, azonnal tudni akarom, mi vészelt el innen!

Az ideg gyomorból jön. Annyira elveszítem magam, annyira meglep a szöveg, a modor, és egyáltalán a látvány, alig tudom leszedni a karikáról a két kulcsot. Remeg a kezem. Legszívesebben üvölnék.

Nem kell megsértődni, fiatalember, - mondja a kisöreg, én meg érzem, ahogy árad ki belőle az áporodott borszag, pedig öt méternyire áll. Gyorsan lerakom a kulcsokat, és mielőtt végigrugdósánám őt a három emeleten a földszintig, hazahúzó. Kicsit szürke. Fogalmam nincs hogyan kerülök le, hogyan jutok be a szobámba. Nyitom a bukóablakot, a jelzőmadzagot kézfejemre csavarom, rántok rajta. Lehullik. A kisharang fent marad. Annyi baj legyen. A madzag felsérti a bőrt. Annyi baj legyen, mondom. Kinyitom apám pálinkás zugát, iszom egy korty konyakot, aztán még egyet. Felhangosítom a magnót, a fejem lerakom, és hosszan, jókedvűen bőfögöm a konyakszagot. Amikor elfogy és hiába erőltetem, kortyolok megint. Rossz konyak, de jó felbőfögni. Megváltozik az illata. Tiszta, fémes.

Stációk

(Sahaguni János mester menetelése a boldogság felé)

A mestert huszonhárom éven át volt szerencsém ismerni. Valamennyi lépését ismertem. Némelyiket csak hallomásból, másokat láttam, illetve mint aktív közreműködő loholtam vele, előtte, mögötte. Szerveztem a háttérrel, hihető történeteket ötltem ki felesége számára, amelyeket többször el kellett ismételni, hogy betanulja. Másképpen tekeredett az agya. Ő legszívesebben kerek perc megmondta volna annak, aki kíváncsi rá, hogy mit, merre, mikor, mennyit. És meddig. Egyenes angyalföldi gyerek. Később karakán angyalföldi elszármazott. Szobrász. Faszobrász. Imádatig szereti a fát, de örömmel dolgozik más alapanyaggal, fémme, agyaggal. Mindent megteszek azért, hogy életszerűek legyenek történeteim, visszatekintve mégis azt gondolom, élőben előadott novelláimért gyakrabban fejéhez vágott ezt azt a felesége, mint ha saját stílusában, saját kútforrásból intézi az ügyeket.

Anyától született halandó ritkán kerülheti el testre szabott állomásait a haláláig. Ő sem kerülte el. Bár nem is kerülgette. Állomás következik, szentséges egek, na, szusszanjunk.

A következő szimbólum mutatja a szövegben egy-egy új stáció kezdetét:

Az alstációét: .

I.   Előbb szociálisan iszunk, nincs jobb dolgunk. Talán volna, de nem vesszük észre, mennyire megy az idő, és az idő, amely snóblizás közben sörök és vodkák közt halad, nem használ a szakmai előmenetelnek. Arról nem is beszélve, ha az ember huzamosan tartózkodik egyféle minőségben, rászokik, nem is hiszi, fel sem merül benne, hogy más egyébként volna jelentősége.

  Ülünk, már régen haza kellene menni, mindketten megnősültünk, később egyikünk se értette, minek olyan gyorsan, miért olyan végérvényesen. Ülünk és a lazuló koraestében már nem aggaszt bennünket túl komolyan a hazamenetel. Meg vagyunk könnyebbülve. Ez a nap is eltelt.

II.   Egyszer csak már azon is röhögünk, mekkora cirkuszt volt képes apánk csinálni otthon fizetésnapokon, nagy családi disznóöléseken, szobafestés és mázolásakor, milyen nagy, előre megtervezett, közös munkát mondjak még, amikor szarok voltunk és tehetségtelenek, akiknek kár elmondani a technikát, mert nemakarásnak nyögés a vége; már azon is röhögni vagyunk képesek, az ő apja leverte az anyját, ha szólni mert, ha ellenvetett, nálunk más volt a szokás, de minél több szokás, annál sűrűbb tapasztalat, kicseréljük általános benyomásainkat, annak érdekében, hogy tudjuk majd, mi a teendő, ha nekünk lát az asszony a partfissal, a kissámlival, és egyáltalán. És szeretjük apánkat és anyánkat, és sajnáljuk őket, és magunkat, és elhatározzuk, olyan életet sehogy, semmiképpen, olyan életet a kutyának se, nehogy a mi gyerekeink is ugyanígy és ugyanezt, cirkuszra cirkuszt.

III.   Az x óra után tárgyalt ügyek kiesnek fejünkől minden esetben. Nem tudni pontosan, melyik esztendő ez, de beszélünk és beszélünk, holnap pedig ugyanazokat a szavakat ugyanolyan szókönyezetben, ugyanazokat a gondolatokat, épp úgy elérzékenyülve. Sőt. Minthogy gyakorlat teszi a mestert, bizonyos kifejezések kiélesednek, pontossá, kifejezővé válnak, akkor és úgy használjuk, ha el kívánunk érzékenyülni, hogy ki ne kerülhessük. A „lányokat” is, így nevezzük az asszonyokat, sajnáljuk, magunkat is sajnáljuk. De a lányok sajnálatát még ragozzuk is, a lányok sajnálatán elérzékenyülünk, ülünk a sör fölött búskomoran, megsemmisülve, annak tudatában, micsoda disznók vagyunk. Magunkat meg nem csak sajnáljuk, de utáljuk is. Rendíthetetlenül. Eldöntjük, mert más kiutat nem látunk, hogy kiszitkárók leszünk, illetve egyikőnk lesz a titkár, másik a helyettese. Másnapra megfeledekezünk a döntésről, ugyanúgy elhajtjuk anyjába a besúgóként is funkcionáló titkárt. (Ez nagy marhaság, mint mindig, itt is nagy marhaság édesanyát keverni a személyes érzelmekbe, mert a hajdani kis, vörös téglá titkár azóta százszoros milliomos, és ha legalább három használható jó emléke volna rólam és arról a veszedelmes korszakról, finanszírozhatná valamelyik alvó könyvem megjelenését, ő meg a mecénásként parádézhatna. Késő bánat, eb gondolat.)

IV.   Titokivás. Itt már lépdél a titokivás. Az oldaltáska alján jól záródó laposüveg. A könyvek mögött félliteres konyak. A pincében tartalék vodka. A hűtőajtóban - tüntetőleg - két üveg bontatlan német sör, ha a „lányok” megszólalnának, rájuk lehessen förmedni, de láthatod, ott áll az a két rohadt sör, nem is esne jól, hát miért beszélsz marhaságot? Ő meg néz, mert szondája nincs, a mondatnak pedig van látható igazságtartalma. Ott a sörök a hűtőben egy hete.

  Ekkor, tulajdonképpen, még minden rendben. Ha képesek vagyunk leszakadni egymásról, ha én leszakadhatok Sahaguni János mesterről, ha ő leszakadhat rólam, ha elköltözünk vagy elköltöznék az ország másik végébe, más illatú, más koncentrációjú tájba, ahol nem a minden mindegy, nem a ki nem szarja le a közös szólam.

  Ráadásul a borzasztó kocsmai italok. Hamisítványok, vizezett, vegyiüzemben gyártott borok. Műhubertussal kevert unicumok, krumpliból erjesztett vodkák a testesebb haszon érdekében, hogy minél előbb és minél nagyobbbat adjanak a májnak, a komenizmus múlhatatlan dicsőségére.

  Öt-nyolc év eltelik a kézremegésig. De még mindig hosszabb tivornya szükséges, három nap. Négy. Telitöltve. Az egyik nap hozza magával a másik kötelező tennivalóit. Az egyik nap pénzgondja a másikat. Halmocskára halmocska. Így nőttek a hegyek. A mészkő-hegyek. A vulkanikusok más ügy, ami egyszerre csap, nyomul, tolul, azt nem könnyű túlélni. Mint pl. Sahaguni János mestert megcsípi a Trabanttal. Tele van persze, mint általában. A papíert iktatják odabent, többen látják, nem lehet csak úgy egyszerűen, mint a gyalogos rendőrtől, visszavásárolni. Kéthavi keresményét áldozza be úgy, hogy a „lányoknak” nem szabad tudni róla, és úgy, hogy a korábbi adóssághalomról éppen ez nem hiányzott. Az alapot még talán megoldja valahogy, - ekkoriban faragott, névre szóló háttámlás székeket készít, - de a korrupciós pénzzel együtt megoldhatatlan.

V.   Segítenék, ha tudnék. De nekem épp elég a magam baja. Ráadásul én a „lányok” és az italféleségek mellé szeretem az idegent, ami edzi, és ami nem kérdezi, honnan a vagyon, hanem költség. Nincs kölcsön. Akinél lehetne, annál már van. Sahaguni János mester kigondolja, megtervezi: kirámoljuk apósa telkét. A vásárlókat, mert én járok messzebb, nekem kell előteremteni, és rám bízva azt is, hogy a lehető legnagyobb forintot vegyem ki az anyagból. A Junostból, a gázrezsóból gázpalackkal, a fotelágyból, a keletnémet edénysorozatból. Össze is veszünk rajta, mert aki vásárol, az tudja, az eladó szorultságában közeledik, ezt a hitét blöffel, félrebeszéléssel megingatni lehetetlen. Nem kapok érte annyit, amennyit Sahaguni János mester gondolt. Üvölt velem, de a jogosítvány-pénzt behozza mégis. Az egyenleg a család felé nulla, mert a biztosító, aki családi barát apóséknál, tízszer annyit fizet, mint amennyit én kapok Vácon az áruért.

  Jahaguni János mestert tövön kapja a büntudat. Sír. Rí a helyünkön, a sarokban, ahol ha unjuk egymást, sakkozhatunk, dominózhatunk, nem kell megszólalni. Sakk közben sírdogál. Hogy micsoda egy mocskos állat ő, miféle szemét, aki saját magát rabolja ki. Hiába mondom neki, ilyen üzlet szinte csak a mesében, te is ingyen a jogosítványt, apósod is, lecserélhet mindent, és még marad pénze. Ez jó bót, el kell rajta gondolkodni. De nem hallgat meg, nem érdekli más, csak az alapeset. Abba merül el. Ahhoz sírja a mellékletet. Csodálkozom nagyon, mert úgy gondolom, ha fel akarok állni, felállok, és soha többé be nem teszem a lábam ebbe a kurva lebujba. Minek ehhez a cirkusz? Elhatározni, kész.

  Ő ezt elhagyja. Elege van. Én is mehetnék már a búsba. Én vagyok a keresztje. Nem elég, hogy többször halálosan megsértem minden nap, nincs jogom gazdálkodni az idejével, egyáltalán ne raboljam az idejét, mert éjszaka dolgozom, neki meg nappal kellene. Neki csak a nappal megfelelő. Édes jó apám, ez nem is jutott eszembe.

VI.   Micsoda egy hülye vagy, mondom, szegény csibém. Egyébiránt is költözünk. Ahhoz, hogy érvényes változást okozhasson, későn. Mennyi tizenkét év? Mennyi az a tizenkettő?

VII.   Loss of control, mondja a szakértő. Társaságban találkozunk a „lányok” felügyelete alatt, mégis lerészegedik, mint az állat. Végigugatja az estét, mindenki tehetségtelen barom, simlis és seggnyaló. Nem bír elviselni bennünket. Senkit nem bír elviselni.

  Már reggel is iszik, reggel igyekszik barackhoz jutni, felajánlja, ő vásárolja a reggeli tejet, a tízórai hozzávalóit. Hat előtt húsz perccel indul. Mielőtt felébredne az asszony. Ha esik, ha fúj, ha hóvihar. Mikorra megérkezik, kipakol a konyhaasztalra, barna kenyeret szel, vaját ken, kortyint, Negrót szopogat utána. Kiegyenesedik minden. Lehet kezdeni a napot. Este betáraz ugyan, de nem állja meg, apránként megiszogatja. A reggel maradékát régi lemezjátszó hangfalában tartja, amit se a gyerekek, se az asszony nem ér el csak hokedliről.

  Sahaguni János mester ekkor már nem alszik. Délután horpaszt egyet. Ügyesen. A család érkezétre megmosakszik, rendet rak, ételt készít, melegít, tálal, kenyeret szel. Gyűlöli az éjszakát, mondja. Mostanában nincs vége. Még a nyár, talán, de az őszi esők kezdetével döglődik csak és döglődik.

VIII. Nem eszik. Nem bír, mondja. Nem megy le a torkán, mintha dugasz volna a garat alatt, megáll az étel, csak hányingere van tőle. Azt ne gondoljam, ő egy akkora nagy marha, hogy ne tudná, enni kell, mert az étel semlegesíti a mérgeket. A tejtől, mondja, amit apja ivott gyomorfájás ellen, olyan hasmenése támad, a sarokig nem képes elmenni. Nem ihatja, pedig használna neki is, ha tudna, a tej minden reggel felajánlkozik neki, mert apja szervezetét örökölte.

IX. Tremoló, mondja, a mindenségit. Tenni meg szinte semmit. Vagy rosszul van, vagy nagyon jópofa kívánna lenni. Már nem rajztanár. Kisbolt-trafikot vezet, ahová folyamatosan érkeznek a cimborák. Akinek van miből innia, azért, mert nem elég, akinek nincs, azért. Sahaguni János belebonyolódik az elszámolásokba. Ebből a területből nem lehet kivenni. Nem termel hasznót. A hiteleket összekavarja, elveszíti az asszony előtt titkolt adóslístát, vagy elcsórja valamelyik haverja.

 Vicceket mesél. Örködködik, mint aki tavaszra úgy is meghal, ez már nem az ő ügye, azután azt mondja, apja hatvanhatig jól bírta, akkor került először orvosok kezére, addig, biztos benne, ő is kihúzza. Hát miért is ne húzná? S a viccek, minden közé és minden előtt. De ezt jegyezd meg végre, mondja. A városban a zsaruk letartóztatnak két botrányosan viselkedő résztvevőt. De hol van Sahaguni?, kérdezi az egyik rendőr. Hogyhogy, néz rá a másik. Biztos ő fizetett nekik. Másik: Betántorog a boltba egy részeg. Adj egy cigarettát, nyögi. Nincs bontva, mondom neki, nem is kedvelem kimondottan ezt a bűdös részegest, a város másik végéről is elballag ide egy lejmre. Nem mintha idejéből nem futná, de hát mégis. Nem adok neki. Kikotorja a magáét, azt mondja, rágyújtok az enyémből, azután majd megadod. Mit szólsz? Újévi elszámoláskor alkonyodik be az eszelős hiánnyal. A mindennapok apróságaival, a rendszeres ajándéksörökkel, ha jó embere, kétdekás konyakkal. Nem szólok. Él régi egyezségünk, ha segíteni nem tudunk, nem pofázunk bele egymás életébe. Mindenki úgy hal meg, ahogy akar, ha akar. De nem is látom. Nem utazom. Hírét hallom csak. Amikor fotókat kapok a mellékesen elkészült szobrairól, elszánom magam, fuvaros haverommal, aki romhányi csempéért készül az északi megyébe, elvitetek három öreg, kivágásuk után lopott szilvatorzset. Hadd dolgozzon. Hálás. Hosszú furfangos levelet ír. Belebuzdul a szilvába. Jól van, mondom, csak lassan, tartson ki a lendület, ne türelmetlenkedj.

X. Időközben teljesen kifehéredik a szakálla. Szemöldöke. Haja igyekszik a többiek után. Időközben végigrettegi az éjszakákat. Dőlnek a falak. Észleli a Belső-Ázsiában mozduló földet. Időközben végigizzadja az éjszakákat. Menekülési útvonalakat tervez, mér, rajzol. Kötélhágcsót fon a hideg műteremben, az éjszakában. A gyerekeknek. Az asszonynak. Legalább ők túléljék, ha már neki úgyis vége. Kiképzéseket tart. Hogy biztos legyen.

XI. Következő jelentkezés már a kórházból. Szaklevél. „Dr. Müller szerint a történelmi alkoholfogyasztás négy fázisra osztható. I. - Archaikus fázis, amikor az iszákost varázslónak nevezték, aki Istennel társalog, ha ki van ütve. Hát ez elmúlt. II. - Feudális fázis, amikor elnézik az iszákos állapotát, nem tapossák ki a belét. Tudják, a részeg embert nem kell zargatni. Majd kijózanodik, ha itt az idő, ha elfogy ami elfogy. A szomjúság, a rosszkedv, a

szegénység, és amit akarsz. III. Az ipari forradalommal kezdődik egy újfajta megítélési forma. Ettől kedve lehülyézik, átverik, becsapják, meglopják, becsukják, megcsalják az iszákost. Felvirrad a csaplárosok, fogadósok, borkereskedők, fináncok napja. IV. A fejlett szocialista ipari társadalom azon fáradozik, megszabadítson. Nem tart bűnösnek, betegnek tart. Itt állok. Azt kérdezem magamtól, te beteg vagy-e? Üdvözl: Sahaguni”

☹️🌀 Következő levele telve jóindulattal. Örül, hogy ilyen orvosokkal találkozott, javasolja nekem is. De előzetesen ismertet néhány jellegzetes szimptómát, amelyeket, akár ha részleteiben is felismerek, menjek orvoshoz. Övét javasolja.

„Rosszul érzed magad, nem megy a munka, de néha behúzol. Rosszul érzed magad, iszol egy kortyot. Vagy kettőt. Az már nem ronthat a dolgokon. Hazudozol. Kifogásokat keresel. Teljes heteket visz el a kifogáskeresés, ha úgy adódik. Ha meg dolgozol, nem haladsz, a tempó rohadt lassú. Mindenki faszkalap, nem érti a dolgát. Vitatkozol, végeérhetetlenül, semmi-ségeken, közben tudod, hogy a partner egy hülye, nincs is értelme meggyőzni. Közben-közben padló, a depresszióé. Jön, nyomul, és nem is látszik rajta, hogy menni akarna. Mint egy torony a padló. Vigyázz magadra: Sahaguni. P.S.: Boldog vagyok! Saha.”

XII. 🌀🌀 Itt fekszik. Belezörög az életembe. Közben az övével vannak gondjai.

XIII. 🌀🌀 A tizenharmadik nem a legszerencsésebb a stációk közül, bár ő azt hiszi, bekövetkezett a csoda, közben csodák csak az égből. Kint vagyok!, üvölti. Nem mondom, Saha, igyál meg velem egy-két liter barakszot, majd iszol egyedül is, ha itt az idő. Röhög, hogyan nézek ki. Ő meg kifényesítve, magabiztosan. Ülünk. Meséli, ami az elmúlt hat hónapja volt. És mi minden történhetett volna. Zsírmáj, mondja. Neked már nyilván zsírmájad van. Cirózis. Cirózisból születve Zieve-szindróma. Beriberi szíved, lestrapált nyálkahártyád, idült hörghurutod, alkoholos hallucinózisod, alkoholos féltékenységed, másodlagos mániáid, vízháztartásod fejreállt, nyomelemeidet kisodorja a fröccs, zsírsavcserejével nem bír a májad, fehérét szarsz, mint a hóember, ééés, mondja, ujjá figyelmeztetőleg az égből, ééés nem kerül el a heresorvadás és az impotencia sem.

A három szilvatörzsből emlékművet farag a síromra, mondja vigyorogva, már elhelyezte őket a foglalatban, elkészítette a vázlatokat, ne meg haljak gyorsan, várjak egy évet, legyen szíves, addigra készen lesz, szeptemberre biztosan, szeptemberben kiállításra nyílik, ha addig húzom, a nagyteremből egyenesen hozzám szállítja, ennyivel tartozik negyedszázados barátságunknak. De élek, édes bátyám, nem zavar? Egyáltalán nem zavar?, mondom. Hát nem zavarja.

Itt elutazom.

Elutazom és úgy látom, minden egyenes, se gondja, se baja, az asszony boldog, a gyerekek vidámak, barátai megrendeléseket hajtanak fel neki. Ritka eset. Örülök. Úgy tudtam, aki összekavarodik a medicinával, kezére adja magát, felcsermancsok közt végzi. Amíg lehet, távortartani őket. A lehető legtávolabb. A folyam túlpártján.

XIV. (Itt kellene befejezni. Csakhát nincs üdítő vég, ha szeretnénk is. A kiállítás siker, a dolgok rendben, Sahaguni János mester pedig meghal. 43 éves korában, tragikus hirtelenséggel. Se búcsúlevél, se magyarázat, semmi. Titkok, sejtelmek. Temetése október 12-én a városka katolikus temetőjében. Gyászolják felesége, fiai, barátnői, barátai, pályatársai. A szilvatörzsekkel nem készült el, ott állnak a műteremben, akácfoglalatban. Már nem is készülnek el. Nyilván tűzre kerülnek. Hiába minden terv, vázlat. Vigyáznom kell magamra. Vigyázok.)

O.Z. 96. janu. -eszter-

Nem kell hal

Költemény a halról, a halálról és Kossuth szelleméről

*„Laudat alauda Deum, dum se se tollit in altum,
Laudat alauda Deum dum se se cadit in terram.”*

Az öregek

Üzentem neki: nem kell több hal.

Hozta mégis.

Telefonáltam, levelet írtam: nyughass, öreg, mert nem kell a hal.

Csak bezörgött este, púpja már tele, hozta. Egyike-másika még élt.

Ekkor már nem küldöm el, csak nem küldöm el.

Áll illendő távolságra az ajtótól, a rossz bort nem érezsem meg rajta azonnal, motyog,
minél kevesebb levegővel bújjanak elő belőle a szavak,

az előre begyakorolt szavak, amikor azt mondja:

Ez itten ehe, ez a ponty, a vaksi, félszárnyú, azzal vetette magát a horogra,

ő nem akar másé lenni, csak Gazsié! Nem akarok másé lenni!

Nem volt nektek viszonyotok a tavaszba?

Vigyorog hozzá. Minden új teli szatyorhoz kitalál valamit.

Egész nap, mialatt kapkodja kifelé a halakat, ázik a szemetelő esőben,

az aprószemű, huzamos eső nagyon megfelelő a horgászathoz, a halak szinte igénylik
a beetetést, a horgot, a horoghoz tartozó damylt, a damylhoz tartó orsót, az orsó botját
és a bot morózus gazdáját, aki pedig öreg haverom, vén, pofátlan cserkészem.

Mentsvár vagyok, ügyetlen, kitöltetlen mentsvár

apám halála óta,

aki nem zavarja el a régen terhére lévő öregeket.

Meddig ér a penitencia?

Hány kilométernyi zárandoklat, hány darab borostái közül mosolygó öregember,

mesemondó estébe hajló délután, mennyi furcsa, idegen szag utánuk,

mennyi asszonyi szemvillogtatás,

mennyi kedvetlen válasz-szó, mennyi hamis, mennyi hamis kép, válasz, végeredmény.

Amikor már hallgatom, akkor hallgatom.

Nincs asszony.

Nem jelentkezik, ül a szoba mélyén, füle becsukva, nem bírja a részeg szót. A konyha nem
beszél szellőztetésről. A hűtőszekrény nem rőfög vissza, kinyitom, térdel belököm, amikor
a kupakot lecsavarom az üvegfejről, a pálinkáról, sört mégsem adhatok a rossz borokra, mert
az van, ha van. Illetve van, ha volna.

Ha el nem ugrom.

Amikor azután hallgatom, akkor már nem ugrok, semmi gondom.

Nincs visszatartó erő. Az se, ha magával hozza a két fogatlan horgászscimboráját.

A kalapost, ő az öregebb. Bal felső sorhiány.

A lilazoknis kis manót, ő vaskezü, (Tudod, a baszott élet, a rohadék csákány, a rohadék
vasmacska, én is Niccsét olvasnák, ha volna idegem, mint Laci, kéremszépen.)

Laci a pörge kalap gazdája, hatvan körüli.

Jobb felső sorhiány.

Előbb megharapja Laci, mondja a lilazoknis manó, amikor haltépésben vagyunk érdekeltek,
a nyers busahús férfit csinál abból, akinek elmúlt, a nyers csuka nyugtat rajtad, a nyers ponty -

odabent a hasban - arra figyelmeztet, nyugodjál cibora, ne ugrálj a kötélén, ha már rá vagy akaszkodva,
mer előbb halsz,
osztan én harapom nekem fogra eső részt.
A pecekkel is így vagyunk, ketten vesszük, derágább, ha ketten veszed,
de jól mulatunk.
Mink is mulathatunk, ha nagyon akarunk.
Elsőre úgy röhögtem ezen, mint aki nincs magánál. Folytak a könnyeim.
Csakhogy - hármában - ennyi meg annyi malligand után mindig elsütik.
Ma inkább fáraszt, és örülök, hogy az asszony nem hallja,
azt mondaná: csak nem ezektől a bűdösmocskos disznóktól vagy ilyen ordenáré,
ha megiszol két és fél kortyot.
És nem tudnék jól válaszolni.
Soha nem sikerül jól válaszolni.
A helyzet, ahogy hárman elfoglalják a konyhaasztalt, kettő halat pucol, pörögnek, röpködnek
a levegőben a pikkelyek, felragadnak a túl mélyen belógó függönyre, tűzhely fehér oldalára,
horpadt hasukon a munkáskabátra, a kabát rézdróttal rögzített fekete gombjára, a tavaly
meszelt falra,
gyorsak az öregek, nem szarozunk, ez látszik rajtuk, így mozognak,
elnézően mosolyognak azon, az asszony miért nem látja szívesen a halat, kivéve, ha rántva,
kivéve, ha sütvé, kivéve, ha rácponty és kivéve, amikor már halászlé, merthogy kinéz,
belenéz a szemébe a hal.
A csirke is szeméz vele,
- ha nyakán marad a feje -
a rotyogó húslevesből kiemelkedik, a fazék peremére könyökölve kinéz rá.
Hallottál még ilyenetet?

Az agy

Isszuk a bort,
gyártom a szódákat
pörögnek a pikkelyek, gyarapszik és elkülönül a hal a májtól.
Belekezdenek a fej belső szerkezetének részletes taglalásába:
Csirkeagy. Disznóagy. Bárányagy. Agyrózsa, azaz rántott velő.
És nyersen kibontva a koponyacsontok közül, és még gőzöl.
És sőt neki, esetleg csípős Hochmann-mustárt, és tegnapi kenyeret.
És húzom a csíkot a konyhából.
Agy-ügyben érintett vagyok.
Nem csak a félelem, író-barátom hozta rám a szívbajt azzal,
hogy egy átlagos, különös rongálás nélküli napon hány agysejtem hal el a
szürkeállományból,
de ha még rá is teszek, segítek a pusztulásnak, azt már ne számolgassam.
(Ezért szerettem a 16. követ.
Mindig történt valami.)
Az író hétfőn rámhozza a rémületet.
Nyár van. Ragyogó, fényes nyár, a demokrácia hajnala.
Kedden virágzik az iker-tó napos partja szép fenekektől, ringó mellektől.
Az ember úszik egy kört, fiatalodik húsz évet.

Nem nyomaszt pillanatnyilag az agysorvadás.
Az embert akkor zavarja rövidülő kapacitású agya,
ha anyósára gondol, vagy amikor ül a sötétben, nem jut eszébe egy fontos név, nem találja
a telefonos füzetkében, nézi, lapozza, nézi, nézi, de nem ugrik be, ekkor nyög fel,
édesanyám, hát csak nem máris!
Ám itt most se este, se sötét, gerjesztőnél gerjesztőbb háta a kavicsra fektetett plédreken a
nap felé fordítva:
a háta, ajaj, a háta, az ív a csípő vonalában,
ümmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmm,
hús év,
hús, vissza az időben, - azon tűnődik az ember megfiatalodott fia:
valaki ittfelétrátné pucér nőjét,
és nem gondja, hogy holnap kihozza.

Mert már itt volna.
Közben csikorognak a kavicson, kié a jobb, melyik áll jobban kereksein
Suzukik, Harley-Davidsonok, Yamahák, Kawasakik, Hondák.
Azután, hogy eldőljön a kérdés, kikanyarodnak a sztrádára,
pörögnek egyet a 16. köig.

A 16. kő a kanyar eleje.
Szép fiúk. Barnák. Kigyúltak, mint Adonisz.
Pénz dögivel. Extra dögivel. Fele is elég volna.
És csak úgy gatyában, Nike-ban, sisak nélkül, meglódnak, görög, csilingel a dunakavics,
vonulnak szépen, szép libasorban, szép motorokon, öröm látni,
akaratlanul odavonzza a szemet a szelíd motoros látványa,
a lányok látványa,

- mindig szerettem volna egy P 20-ast, vagy egy keletnémet MZ 250-est,
repesztettem volna nyergükben, mint a jó Csotesz, (de mondom:
ha meghalog, ki írja meg regényeim, (közben regényekről szó nincs)
ki öleli kedveseimet, (közben kedveseimről szó nincs, csak titkok)
ki üzen neki: nem tud menni, bukta van,
ki káromkodja le helyettem a napi káromkodásadagot,
ki utálja rendíthatetlen ólomkatonaként a mindenkori kormányt,
ki bírkózik a szilvapálinka utáni szüntelen epedéssel,
ki áll ellen a harmadik pincheideg Kaiser pofátlan magakelletésének,
kit gyilkol hajnalonta szégyenkezés, büntudat,
kit éltetnek a fogadalmak,
ki rakja helyre a gyerek megbillent önértékkelő koordinátáit,
- amikor úgy beszél anyjával, mintha ő volna az apja, -
ki áll rosszkedvéen a vártán,
ki nézi vihar előtt az alakuló, gomolygó felhőket égnek emelt fejével
helyettem,
ha fölkenem magam a pataki halálkanyar szederfájára,
ha beszorulok két kamion közé,
ha a rendőrök elől menekülve átugratom hatszázzal az árkot,
de nincs, az ároknak nincs alja
csak valahol a cigányorsói Béke utca végén, szemben a Hullamosó kocsmával,
a Koca-sorban, palóc nagyapám vagy öregany mellett, a szomorúfüz alatt,
ha a lökött kor nem ér véget,
nem fárad el az örület,

ha évek óta háton fekvé, arcomon csipkés szemfedővel: alszom,
várom a feltámadást?)
de olyan rafinált voltam, csak néztem, vártam és irigykedtem.
Ezek a fiúk nem tökölnék a jövőn, bizonyítanak, a pillanatot bizonyítják.
Hatan döngöttek - két sávban - Szentendre felé,
a 15. és a 16. kövek közti kilométeren.
Egyikük az első, mert hatból mindig van első, egyikük a második, mert második is van,
és harmadik befutó is,
de negyedik nincs, még néhány méter, és a negyedik megszűnik,
a negyedik dühöng, levegőbe csap, érzékelteti a lánynak,
ő a legjobb, ha nem hibáz,
a hátsó üléseken lányok a játék tisztaságát ellenőrizendő,
ő az, a negyedik,
őt nézem, - mindig tudom, kit nézzek, -
aki hisztériás dühében nem kanyarodik az úttesttel,
kisiklik alóla a sztráda, eltűnik az alacsony árokban,
és csak repülnek meg repülnek, a pólós lány magasabbra, a barna, kigyúrt fiú együtt a
motorral, azután a motor alá ragad, még mindig nem engedi el,
még mindig nem engedi el,
azután elül a port,
visszakanyarodnak a versenytársak,
leállítják a színes motorokat,
toporognak,
a lányok egyike artikulátlanul üvöltve rohan át a méteres kórókon,
arra gondolok, összetépi hamvas bőrét a számarkóró tuskéje,
a kórókra felmászó erdei szeder gonosz indája,
arra, a vér íze és a pináé miatt emlékeztet úgy egymásra,
miért nem tudja a nyelv, ha nincs szeme, sérülés ez vagy hüvely,
sikítja, telefonálják a mentőknek.
De már telefonáltam.
Lassan közelítek, lassabban, mint szeretnék.
Lassan iszom a látványt,
lassan, tartson minél tovább,
belenézek a fejbe, hiányzik a tető, a melírozott, fodrász-gyártotta haj,
hiányzik, valahol a füben hűl az egyik fül,
a lábak elképzeltetlen pózban a test alatt, mintha tíz centiméternyi csont nem maradt
volna eredeti állapotában,
a pillanat fájdalmát iszom,
az utolsó pillanatot a nyitott poros tenyérből, a félig nyitott kék szempárból,
azt a századmásodpercet, amikor megjelenik a felirat: vége van,
vége.
Nézem az agy hurkáit, a maszatokat, a szivárgó véres-fehéret,
nézem a szépeket,
a levegő és könny nélkül hörgő lányt, a tanácstalan fiúkat,
most találkozhattak először a rendszerint karnyújtásnyira ügyelő,
hűségese halállal,
- Izzóbb itt a halál és szívig döf az öröm,
De szép, vidám, vad áldomás volt, köszönöm. - mondja eloldalogva Kosztolányi, - és - pedig
volt itt már minden.

Minden.

A nyárban.

Nyaknál rövidülő halott a töltésen, a fej elgurul a sínek között.

Leszíjazott, véralfutásos halott a balassagyarmati kórházban.

Kisfiú Trabant alatt, szerkezetileg összegegyúrva a vázzal, a láncsal,
a küllőkkel.

Kukoricagránát tépte osztálytársak vére,

húsdarabkák, bőrfoszlányok lógva a Magtár használatlan irodája fehér plafonjáról.

De agy még nem.

Agy, így. Kibontott fejtetővel.

Legszívesebben odaguggolnék, megnézném közelebből, megtapintanám,
amíg meleg,

közben arra gondolok, Isten, milyen szánnivaló minden a halállal szemben,
és arra, most jó volna egy pálinka,

és arra,

lesz ez másképpen is, ti most búcsúztok tőle, kínban, jajban, ahogyan kell,

holnap töletek búcsúznak,

és miközben az sokkal kellemetlenebb, mégis mennyivel kellemesebb,

a dolgok tovább nem tartoznak rátok,

a dolgoknak vége.

Síratók, sírásók, anyakönyvvezető, ásó-kapa-lapát, hol vesztek már részt ebben?

Üvölnék hétfői írók után, hát most nézd meg, jobb ez így, rosszabb netán,

nézd meg, már kedd van,

de a barát túl árkon, bokron, hídon, rozoga Wartburgjával háza előtt áll,

nem hall engem.

Bár azt mégsem gondolom, hogy ezzel, hogy a motoros fiúval vége,

nem roppantom meg többé,

nem harapom szét több a tyúk fejét a húslevesből az eres agy kedvéért,

nem szopogatom és cuppogtatom ki a fedezékben lévő

ízletes kisagyat,

a jérce puha csontrostjait szemfoggal,

a fécánkoponyát késnyéllel,

a nyúlé, szétfeszítve a masszív állkapocsnál, ahol a fogakat apró nyelv fedi,

és megszűnik barna bundában a velórózsa, rizzsel, tartárral,

a villa nyomán hófehéren előbukkan a gorombán átsütött, feketébe hajló barna

liszt-tojás-kenyér-morzsa-takarásából a tinó agya, agyának számomra kiszabott darabja,

- soha nem hittem volna, ez itt megáll.

Hogy a fiú kettészelt feje betelepszik az elegáns, ezüstszegélyű tányérokba,

rizs, vörös Ella és egyéb köretek közé,

a főtthúsos jénaiba,

a nyúllevesbe.

És azt is mégsem,

hogy fordul egyet, rúg kettőt az esti túrós tészta sültszalonnája,

(a tejföl habzik odabent),

amikor öregeim az agy kiváló gasztronómiai tulajdonságait taglalják:

Miért nem rúgom ki őket a piczába?

Kossuth szelleme

Nem viszi ki a huzat a füstöket, a halszagot, a öregekét, mert nincs huzat.
A huzatképző ajtó gondosan becsukva.
Ki vagyunk iktatva a konyhába.
Folyamatosan kiiktatva a konyhába, ha elkészülünk a halpucolással, akkor is,
ha kitakarítom a konyhát, akkor is,
ha végre elhajtom az öregeket akkor az a szöveg:
Kérlek, hányszor, már hányszor kértelek, súrold meg a kezed. Nem bírom, tudod.
Pedig hozzá se értem a halhoz. A tálcákra is ők rakták az utolsó füröszítés után,
a tálcákra, a mélyhűtőbe is,
csak kezet fogtam.
Másnap reggel, mert a halszag az halszag,
nem pakol át a szomszédba köszönés nélkül,
azt mondja csípőből,
azt, kedvetlen, szomorú, másnapos fejemre nézve,
azt, egyszerűen és kegyetlenül:
A rohadt életbe, megint összehugyozták a vécét! Nem a vécét, mindent!
Ilyen persze előfordulhat, megtörténik néhányszor, de kész válaszom van:
Édesem, be se engedtem őket.
Elegem van, elegem, más a spanyol tengerparton tölti a nyarat,
én meg a telihugyozott klozetot pucolom részeg haverjaid után!
a mondat az ismert reggeli összerogyás.
A következőképpen fordítható összetettebb magyarra:
Ó, Uram, mit tettem én, miért büntetsz engem, semmit sem kérek, de ha már ennyit dolgozom,
engedd hogy normálisan éljek,
normális emberek vegyenek körül,
kipihenhessem nyaranta az idióta tanévet,
szeretném becsukni, eltávolodni, kint lenni belőle,
Uram, takarítsd el ezt a faszt mellőlem, oké, szeretem, de ha majd nem szuszog itt mellettem,
nem szeretem.
Világos, Uram?
Baszd meg a nagy jóindulatodat, türelmedet!
Kitiltottam a disznókat a klozetből. Mondom. Nem mehettek be.
És tényleg.
Üljetek rá, a kurva életbe, vagy csináljatok valamit, nem akarom még egyszer hallani,
elegem van, hogy mindig a húgyotokat hallom.
El vagy tévesztve, Gazsi, csóválja az öreg a fejét.
Az ember nem is hinné. Elege van. Belőled van elege, mi nem számítunk.
Jössz te még az Öbölbe tíz napra, két gatyával, két zoknival, egy kenyérrel, kispajtás.
Igaz.
Am a szar rétegesen fedi egymást, mint a jó öreg latrinában.
És - mert közösen utálják a nőket, feleségeiket, lányaikat, közösen, közös tíz horgásznapon
beszéli meg, ilyen mocskos banda szinte nincs is, mint a nő,
már nem volt mezei csokor, nem jutott orgona, nem jutott kedves szó, pl. hogy:
Ha fiatalabbak lehetnénk, lecsapnánk magácskát Gazsi kezéről,
csak a panoráma, a kiváló panoráma és a jó levegő.
Amikor szegény asszony ezt hatodszor hallotta, összevonta szemöldökét:
Ha panorámát akarok, arra ott az apám. Nem kell más hülye apja.

Itt tartunk.

Tegnap este van.

Halpucoválás. Repülő pikkelyek, haltetemmel telő mélyhűtő,
szeméttel telő kuka.

Már majdnem elkészülünk a dögökkel, már csak egy kóborló,
a szatyor legalján,

legalja sarkán megbúvó, méreten aluli mohó ponty marad,
amikor hallva, odabent folyik a tajtékzás, az asszony sarkát veri a betonyba,
a betonyt fedő padlószőnyegbe,

csapkodja a szobában fellelhető összes ajtót,

felhangosítja a televíziót, hogy ne hallja a kortyolást, szürcsölést, bőfögést,
ne hallja a röhögést, ne a jókedvet,

Laci, akié a pörge kalap, fejébe vágja, felpattan a nyeklő konyhaszékről, fel,
kirúgja maga alól,

azt morogja fenyegető mélyen:

Innen el kell mennünk!

Itt el van nyomva a többség!

Ez a lakás nem hordozza Kossuth szellemét!

És felállnak.

Mondanám, de nem mondom, rohadt életbe, csak akkor zsidóztok,
ha borra sör.

Mondanám, de inkább nem, hogy a tótozás is mi után lép be.

Mondanám: már megint milyen kibaszott nagy magyarok vagytok, rozzantak.

Mondanám: de kedveseim, üljetek szépen vissza, felbontom inkább az úri bort, amit
dugdostam eddig.

Mennek.

Kalapok, csalitáskák, horgászbotok tokkal és tok nélkül,

öreg, mondom haveromnak, nem ebédeltetek, hogy ilyen hülyék vagytok?

Nem állsz a sarkadra, mondja, és mutatja, ez bizony szomorú eset.

Ha a sarkadra állnál, ő töltené az előtalált bort.

Öreg, mondom, hülye vagy teljesen?

Lehet, hogy teljesen hülyék vagyunk, de mi nem alázkodunk meg,
süvölti Laci, a pörge kalap tulajdonosa a kanyarból.

Bennünket áthat Kossuth szelleme!

Ezen itt, ezen ma, ahogyan felbőg, röhögni kell.

Mondanám, öreg, nézz magadra, és? De nem mondom.

Menjetek.

Azt látom, sértetten lenyomulnak a lépcsőn,

azt látom könyékkal elviszik a meszelést,

azt látom, borzasztó elégedettek magukkal,

de amikor megállnak a juhar alatt már eszébe jut egyiküknek,

édes szűz Mária, a hal árát nem kértük el!

Idegesek lesznek ettől.

Lökődik egymást a juhar alatt.

Ó, rohadjatok meg, öregek, mondom,

összekotrom a pénzt, cipőbe lépek, halpucoló otthonka trikómból átbújok egy lépegetősbe,
és le,

és megemelem a hangom, a rohadt életbe, ne keltsétek föl az egész lakótelepet!,
és Csendes.

Veled nincs baj, Gazsi, mondja az öreg a harmadik sör után,
könyököl búsan, ha fiam volnál, fiamként szeretnék,
ismerem a fiát,
mellékletek nélkül látom a ráncok közt elakadó könnycsepp összetevőit,
csak hiányzik belőled Kossuth szelleme.
Ebben maradunk.

95. szept. eszter.